
IZVJEŠTAJ

o sprovedenom Programu kontrole ostataka pesticida u i na hrani biljnog i životinjskog porijekla u Bosni i Hercegovini za 2019. godinu

Agencija za sigurnost hrane BiH

Mostar, 2019. godine

Sažetak

U Izvještaju su prikazani rezultati Programa kontrole (monitoringa) ostataka pesticida u i na hrani biljnog i životinjskog porijekla u 2019. godini. Izvještaj uključuje i rezultate procjene rizika urađene na osnovu rezultata Programa kontrole. Ova sveobuhvatna analiza rezultata predstavlja značajnu podršku nadležnim organima koji se bave upravljanjem rizikom kako bi kontrolni planovi i odluke koje oni donose bili zasnovani na procjeni rizika.

U sklopu Programa kontrole (monitoringa) ostataka pesticida u i na hrani biljnog i životinjskog porijekla u 2019. godini ukupno je uzorkovano i analizirano 195 uzoraka hrane, od toga u Federaciji Bosne i Hercegovine 94 uzorka, u Republici Srpskoj 94 uzorka i u Brčko distriktu BiH 7 uzorka.

Od ukupno 195 uzorka, domaćeg porijekla je bilo 119 ili 61.0%, porijeklom iz uvoza 74 uzorka ili 37.9%, a za dva uzorka ili 1.1% porijeklo je bilo nepoznato.

Od ukupno 195 analiziranih uzorka, 141 uzorak nije sadržavao ostatke pesticida na nivou kvantifikacije, 54 uzorka (27,7%) su sadržavala ostatke pesticida u/iznad nivoa kvantifikacije. U 2019. godini ukupno je šest uzorka (3,07%) sadržavalo ostatke pesticida iznad propisanog MRL, od toga pet uzorka je bilo neodgovarajuće (2.56%) (zelene salate (2), breskve (1), jabuke (1) i kukuruza u zrnu (1)), a kod jednog uzorka glavatog kupusa (1.54%) utvrđeni su ostaci pesticida, iznad propisanog MRL-a, u granicama mjerne nesigurnosti, te se uzorak smatra odgovarajućim. Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine je nadležnim inspekcijskim organima uputila rezultate procjene rizika, za uzorce koji nisu bili u skladu sa važećim propisima.

U skladu sa svojim nadležnostima Agencija za sigurnost hrane BiH je sprovedla procjenu prehrambene akutne (kratkotrajnu) i hronične (dugotrajnu) izloženosti potrošača ostacima pesticida unesenih hranom. Akutnom (kratkotrajnom) procjenom izloženosti, procjenjen je unos ostataka pesticida preko hrane u kratkom periodu, obično sa jednim obrokom ili u jednom danu. Hronična (dugotrajna) procjena izloženosti ima cilj da kvantificira unos ostataka pesticida konzumacijom kroz duži period izloženosti, u toku života.

Upoređivanje rezultata hronične i akutne izloženosti sa relevantnim toksikološkim podacima za dugotrajnu i kratkotrajnu izloženost (npr. prihvatljivi dnevni unos (ADI) i akutna referentna doza (ARfD)), predstavlja indikator koji pokazuje da li izloženost konzumenata ostacima pesticida može predstavljati zdravstveni rizik. Sve dok je prehrambena izloženost manja ili jednaka toksikološkim referentnim vrijednostima, na osnovu trenutnih naučnih saznanja, zdravstveni rizik za potrošače se može isključiti sa velikom vjerovatnoćom. Međutim, mogući štetni efekti na zdravlje ne mogu se upotpunosti isključiti ukoliko izloženost prelazi toksikološku referentnu vrijednost.

Akutna (kratkotrajna) procjena izloženosti - Metodologija korištena za izračun kratkotrajne izloženosti propisana je na sastanku eksperata JMPR (FAO, 2016) i modifikovana od strane EFSA-e. Akutna izloženost je izračunata za sve kombinacije pesticid/hrana pokrivene Programom kontrole 2019. Procjena izloženosti za neprerađene proizvode je zasnovana na velikim porcijama konzumacije koje su implementirane u EFSA PRIMo modelu ver. 3.1 (EFSA, 2019). Akutna izloženost je izračunata korišćenjem najveće koncentracije (HR) za svaku kombinaciju pesticid/hrana i prepostavkom da su one konzumirane od strane najosjetljivijih kategorija stanovništva, male djece.

Prekoračenje akutne referentne vrijednosti (ARfD) je utvrđena kod jednog uzorka jabuke, za aktivnu materiju (Karbendazim). Za ostale uzorce nije bilo prekoračenja ARfD. Vrijednosti ispod toksikološke granice a u razmaku od 50 - 100% ARfD, koji je ispod sigurnosne granice, utvrđen je kod kombinacija salata/spinosad (75% ARfD) i kruška/karbendazim (94% ARfD). Naglašavamo da rezultati kratkotrajne procjene rizika predstavljaju rezultat konzervativnog pristupa. Izračun izloženosti je spoveden ne uzimajući u obzir da se hrana uglavnom konzumira poslije postupaka (pranja, guljenja, prerade) kojim se nivo ostataka pesticida može značajno umanjiti. Na osnovu rezultata Programa kontrole 2019. Agencija za sigurnost hrane BiH zaključuje da je vjerovatnoća akutne izloženosti, potrošača u Bosni i Hercegovini, ostacima pesticida u koncentracijama koje mogu imati negativan efekat po zdravlje ljudi mala.

Hronična (dugotrajna) procjena izloženosti - Osnovni model koji je korišten za hroničnu prehrambenu izloženost ostacima pesticida se zasniva na determinističkom pristupu koji je razvio JMPR (FAO, 2016). Za ocjenu hronične izloženosti korišteni su rezultati o utvrđenim koncentracijama pesticida dobijenih u sklopu programa kontrole u prethodne tri godine (2017., 2018. i 2019. godina). S obzirom da Bosna i Hercegovina još uvijek nema podatke o konzumaciji za procjenu izloženosti su korišteni rezultati *GEMS/Food G10 Cluster diets* studije. *GEMS/Food Cluster diets* se odnosi na opštu populaciju prosječne tjelesne mase 60 kg. Istraživanje je urađeno u zemljama: Bugarska, Hrvatska, Kipar, Estonija, Italija, Latvija i Malta. Koristeći naprijed navedene podatke i metodologiju koju je razvila EFSA, Agencija za sigurnost hrane BiH je procjenila da je malo vjerovatno da dugotrajna prehrambena izloženost pesticidima, u utvrđenim koncentracijama, predstavlja rizik za zdravlje potrošača u Bosni i Hercegovini.

SADRŽAJ

Sažetak	2
1. Uvod	5
1.1 Pravna osnova	5
1.2 Opis zadatka	6
1.3 Cilj	6
1.4 Pojmovi	7
2. Program kontrole (monitoring) ostataka pesticida u i na proizvodima biljnog i životinjskog porijekla u 2019. godini	9
2.1 Rezultati po pesticidima	10
2.2 Rezultati po vrstama proizvoda	12
Breskva	13
Bijeli luk	14
Glavati kupus	15
Jabuka	16
Jagoda	17
Ječam u zrnu	18
Kornišon	19
Kruška	20
Kukuruz u zrnu	21
Malina	22
Paradajz	23
Špinat	24
Stono grožđe	25
Šljiva	26
Vino od grožđa	27
Zelena salata	28
Zob u zrnu	29
Hrana za dojenčad i malu djecu, osim početne i prijelazne hrane za dojenčad i prerađene hrane za djecu na bazi žitarica	29
Kokošja jaja	29
Kravlje mlijeko	29
Svinjska mast	29
3. Prehrambena izloženost i procjena rizika	30
3.1 Kratkotrajna (akutna) procjena rizika – pojedinačni pesticidi	30
3.1.1 Metodologija	30
3.1.2 Rezultati	31
3.2 Dugotrajna (hronična) procjena rizika – pojedinačni pesticidi	34
3.2.1 Metodologija	34
3.2.2 Rezultati	34
4. Zaključci i preporuke	37
Literatura	39
Anek 1 – Pregled kombinacije aktivnih materija i proizvoda koji su analizirani u sklopu Programa kontrole 2019.40	
Anek 2 – Toksikološke informacije korištene prilikom prehrambene procjene izloženosti	48

1. Uvod

1.1 Pravna osnova

Ostaci pesticida u ili na hrani biljnog/životinjskog porijekla se javljaju kao rezultat upotrebe hemijskih sredstava u zaštiti bilja, veterinarskoj medicini i biocidnih preparata i mogu predstavljati rizik po javno zdravlje.

Iz ovog razloga, donešen je sveobuhvatan pravni okvir u Bosni i Hercegovini, kojim se definišu pravila za odobravanje aktivnih materija korištenim u sredstvima za zaštitu bilja, upotreba sredstava za zaštitu bilja i propisuju maksimalno dozvoljene količine ostataka pesticida u i na hrani.

U cilju obezbeđivanja visokog nivoa zaštite potrošača, dozvoljeni limiti, takozvana 'maksimalna dozvoljena količina' ili kratko 'MRL', su propisani *Pravilnik o maksimalnim nivoima ostataka pesticida u i na hrani i hrani za životinje biljnog i životinjskog porijekla* („Službeni glasnik BiH”, br. 89/12, 92/17 i 21/19) koji je usklađen sa *Uredbom (EC) 396/2005*. Donošenjem navedenog propisa uspostavljen je sistem koji je usklađen sa EU legislativom, propisani su MRL-ovi za više od 500 pesticida i pokriveno više od 370 proizvoda hrane/grupa hrane. Takođe za pesticide koji nisu navedeni u propisu primjenjuju se vrijednosti od 0.01 mg/kg. Odredbama člana 12. ovog Pravilnika propisuje se sprovođenje višegodišnji program kontrole ostataka pesticida.

Zakonom o fitofarmaceutskim proizvodima BiH („Službeni glasnik BiH”, broj 49/04) uređena je osnova koja se odnosi na ostatke fitofarmaceutskih sredstava (u daljem tekstu: FFS), te pravilnu upotrebu i registraciju FFS. Ovim Zakonom se preuzima *Uredba (EC) 1107/2009* koja se odnosi na stavljanje u promet sredstava za zaštitu bilja, a kojom se ukidaju *Uredbe 79/117 (EEC)* i *91/414 (EEC)*. Primjena ove Uredba treba da osigura da industrija doakže da proizvedena sredstva za zaštitu bilja, koje se stavljuju u promet, nemaju štetan uticaj na zdravlje ljudi i životinja ili neprihvativ uticaj na životnu sredinu.

Višegodišnji program kontrole priprema i koordinira Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija) u saradnji sa Upravom Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja i Uredom za veterinarstvo Bosne i Hercegovine. Program se ažurira svake godine, zasniva se na procjeni rizika te je posebno usmjeren na procjenu izloženosti potrošača i provjeru usklađenosti sa važećim zakonodavstvom.

Višegodišnji program kontrole je u skladu sa koordinisanim višegodišnjim programom kontrole koji se provodi u državama Evropske unije za 2018-2020. godine, odnosno u skladu s *Provedbenom Uredbom Komisije (EU) 2018/555 od 09.04.2018. godine. o koordinisanom višegodišnjem programu kontrole Unije za 2019., 2020. i 2021. za osiguranje u skladu sa maksimalnim nivoima ostataka pesticida i ocjenu izloženosti potrošača ostacima pesticida u i na hrani biljnog i životinjskog porijekla*.

Višegodišnjim programom kontrole ostataka pesticida definisani su prehrambeni proizvodi i pesticidi koji se prate u Bosni i Hercegovini. Program kontrole je jednim dijelom usklađen sa EU-kordiniranim programom kontrole relevantnim za kalendarsku godinu 2019., te sadrži i dio nacionalnih proizvoda koji su odabrani na osnovu rezultata dosadašnjeg sprovođenja programa kontrole ostataka pesticida u i na hrani, važnosti proizvoda sa aspekta potrošnje hrane, RASFF obavijesti i drugih parametara.

Poseban maksimalni nivo ostataka pesticida je propisan odredbama *Pravilnika o prerađenoj hrani na bazi žitarica i hrani za bebe za dojenčad i malu djecu* („Službeni glasnik BiH”, broj 86/13). Ovaj Pravilnik je usklađen sa Direktivom 2006/125/EC5 i 2006/141/EC. S obzirom na njere opreza, dozvoljena granica za ovaj tip proizvoda je postavljena na veoma niskom nivou (limit kvantifikacije); zadani MRL od 0.01 mg/kg je primjenjiv osim ako manji legalni limit za nivo ostataka je definisan u Pravilniku.

1.2 Opis zadataka

Program kontrole (monitoring) ostataka pesticida u i na hrani biljnog i životinjskog porijekla u 2019. godini obuhvata nekoliko faza: uzorkovanje, obradu uzoraka, identifikaciju prisutnih pesticida i određivanje nivoa njihovih ostataka, eventualnu brzu procjenu rizika, te pripremu izvještaja.

Uzorkovanje je izvršeno u skladu s *Pravilnikom o metodama uzorkovanja za provođenje službene kontrole ostataka pesticida u i na proizvodima biljnog i životinjskog porijekla („Službeni glasnik BiH”, broj 78/12)*. Navedeni Pravilnik je usklađen s Direktivom 2002/63/EC od 11. jula 2002. godine (Commission Directive 2002/63/EC of 11 July 2002 establishing Community methods of sampling for the official control of pesticide residues in and on products of plant and animal origin and repealing Directive 79/700/EEC). Uzorkovanje su izvršili nadležni inspekcijski organi entiteta, Brčko distrikta BiH, kantona i opština.

Laboratorija koja je vršila laboratorijske analize uzetih uzoraka morala je da ispunji sljedeće uslove:

- da je akreditovana u skladu sa standardom ISO 17025,
- da posjeduje akreditovane multirezidualne i single metode za određivanje ostataka pesticida u proizvodima po Monitoringu u skladu sa zahtjevima dokumenta SANTE/11945/2015,
- obavezno sudjelovanje u međunarodnom Proficiency test (PT),
- prilikom primjene multirezidualne metode može primjenjivati kvalitativne orientacione metode na najviše 15% uzoraka koji su uzeti i analizirani u skladu sa Programom kontrole. Ako su rezultati kvalitativne orientacione metode pozitivni potrebno je primjenjivati uobičajenu ciljnu metodu za kvantificiranje rezultata.

U skladu sa odredbama člana 13. *Pravilnika o maksimalnim nivoima ostataka pesticida u i na hrani i hrani za životinje biljnog i životinjskog porijekla*, Agencija izrađuje godišnji izvještaj o ostacima pesticida.

Izvještaj Agencije uključuje najmanje sljedeće informacije:

- a) analizu rezultata kontrola;
- b) moguće razloge zbog kojih je došlo do prekoračenja MRL-a zajedno s odgovarajućim opažanjima koja se odnose na mogućnosti upravljanja rizikom;
- c) analizu hroničnog i akutnog rizika od prehrambene izloženosti ostacima pesticida za zdravlje potrošača;
- d) procjenu izloženosti potrošača ostacima pesticida zasnovanu na podacima dostavljenim pod tačkom a) i ostalim dostupnim informacijama, pri čemu u svoj završni izvještaj Agencija uvrštava i izvještaj podnesen u skladu s posebnim propisom o planu kontrole hrane.

1.3 Cilj

Ovaj izvještaj pruža detaljne informacije o kontrolnim aktivnostima u Bosni i Hercegovini, te pregled rezultata aktivnosti koje su sprovedene. Glavni cilj ovog izvještaja je pružiti onima koji upravljaju rizikom neophodne informacije potrebne za sprovodenje politika. U isto vrijeme izvještaj može poslužiti kao izvor informacija za sve one koji su zainteresovani za sigurnost hrane. Izvještaj pruža odgovore na sljedeća pitanja:

- Koje akcije trebaju preduzeti nadležni organi da obezbjede da su ostaci pesticida u skladu sa propisanim vrijednostima?
- Koliko često su rezidue pesticida pronađene u hrani?
- Koja hrana sadrži najčešće rezidue pesticida?
- Koji pesticidi su pronađeni?
- Poređenje sa prethodnom godinom, postoje li trendovi?
- Da li ostaci pesticida u hrani predstavljaju akutni i hronični rizik po zdravlje konzumenata?

Ovaj izvještaj, ima za cilj pružiti odgovore na navedena pitanja, na način koji je razumljiv svim zainteresovanim stranama bez detaljnog poznavanja predmetne oblasti.

1.4 Pojmovi

Sljedeća terminologija je korištena kroz ovaj izvještaj da opiše rezultate analiziranih uzoraka:

Maksimalni nivo ostataka pesticida (MRL): Najviši zakonski dopušteni nivo koncentracije ostataka pesticida u ili na hrani/hrani za životinje uspostavljen na osnovu dobre poljoprivredne prakse i najmanje potrebne izloženosti potrošača u svrhu zaštite osjetljive populacije potrošača. MRL se izražava u mg/kg proizvoda;

Prihvatljivi dnevni unos (Acceptable daily intake - ADI): procjenjena količina materija u hrani ili vodi za piće koja se može unositi svakodnevno tokom ljudskog života bez značajnijeg rizika za zdravlje; ADI se izražava kao masa hemijske materije (najčešće u mg) po kilogramu tjelesne mase;

Akutna referentna doza (Acute reference dose - ARfD): procjenjena količina materije u hrani ili vodi za piće koja može biti unesena u periodu od 24 h ili manje, bez značajnijeg zdravstvenog rizika za potrošača;

Granica detekcije (LOD): Najniža koncentracija ostatka pesticida u hrani koja se može kvalitativno detektovati, ali se ne može kvantitativno odrediti standardnim analitičkim metodama. LOD je važan za testiranja koja se koriste za utvrđivanje prisutnosti ili odsutnosti analita.

Granica određivanja (LOQ): Najniža koncentracija ostatka pesticida koja se može odrediti kvantitativno s prihvatljivom tačnošću i dosljednošću. LOQ može biti ekvivalentan LOD-u ili može biti na mnogo višoj koncentraciji. LOQ ne može biti manji od LOD-a.

Donja granica (Lower bound -LB): Granica minimalne izloženosti potencijalno štetnoj materiji (u pojedinačnom slučaju najčešće 0) ukoliko hrana sadrži zanemarive količine te materije. U slučaju upravljanja rezultatima koji su manji od vrijednosti LOD-a ili LOQ-a, svakom takvom rezultatu se najčešće pridružuje vrijednost 0 i označava kao donja granica. Ovakva statistička obrada podataka ujedno označava najbolji mogući scenarij.

Gornja granica (Upper bound -UB): Granica maksimalne izloženosti potencijalno štetnoj materiji ukoliko hrana sadrži zanemarive količine te materije. U slučaju upravljanja rezultatima koji su manji od vrijednosti LOD-a ili LOQ-a, svakom takvom rezultatu se najčešće pridružuje njihova puna vrijednost. Ovakva statistička obrada rezultata ujedno označava najgori mogući scenarij.

Uzorci bez ostatak pesticida u mjerljivim vrijednostima: termin se koristi da opiše rezultate analiza koji nisu prisutni u koncentracijama na ili iznad limita kvantifikacije (LOQ);

Uzorci sa kvantifikovanim ostacima pesticida u okviru dozvoljenog nivoa (ispod ili na nivou MRL-a): uzorci koji sadrže kvantifikovane vrijednosti ostataka jednog ili nekoliko pesticida u koncentracijama ispod ili na nivou MRL-a;

Neodgovarajući uzorci: Uzorci koji sadrže koncentracije ostataka koji jasno prelaze propisane granične vrijednosti, uzimajući u obzir i mjernu nesigurnost.

Mjerna nesigurnost: Radi usklađivanja sa EU smjernicama o metodi provjere i kontrole kvalitete postupaka za analizu ostataka pesticida u hrani i hrani za životinje (*Guidance document on analytical quality control and method validation procedures for pesticides residues analysis in food and feed - SANTE/11813/2017*), pri sprovodenju monitoringa laboratorije trebaju uzeti u obzir mjernu nesigurnost pri utvrđivanju prekoračenja maksimalnih nivoa ostataka pesticida (MDK). Mjerna nesigurnost se odnosi na tačnost koja se postiže pri mjerenu koncentracije (nivoa ostataka) pesticida u uzorku koji se analizira. Mjerna nesigurnost opisuje raspon oko nađenog rezultata u okviru koga se možemo očekivati da će se nalaziti prava vrijednost u skladu sa definisanom vjerovatnoćom (nivou pouzdanosti), što ne znači da se izražava bilo kakva sumnja vezana uz prisutnost ili identitet ostatka pesticida koji se mjeri. Postoje posebne provjere koje potvrđuju identitet pesticida zasnovane na hemijskim karakteristikama

specifičnim za svaki pesticid koji se analizira. Ako se od nađenih vrijednosti prekoračenja MDK oduzme mjerne nesigurnost u skladu sa smjernicama SANTE, a preostale količine su manje od MDK onda je prekoračenja MDK vrijednosti u okviru mjerne nesigurnosti, i uzorak se smatra odgovarajućim. Važno je napomenuti da se EU smjernice o primjeni 50% mjerne nesigurnosti odnose samo na praćenje i provedbu monitoringa i poduzimanje mjera - službene kontrole, ali ne i na analize izvršene od strane ili u ime trgovackih tijela.

Definicija ostatka (Residue definition -RD) Izraz '(RD)' dodan nakon naziva aktivne materije ukazuje na to da se podrazumijeva potpuna definicija ostatka aktivne materije sa svim metabolitima.

2. Program kontrole (monitoring) ostataka pesticida u i na proizvodima biljnog i životinjskog porijekla u 2019. godini

U sklopu Programa kontrole (monitoringa) ostataka pesticida u i na proizvodima biljnog i životinjskog porijekla u 2019. godini (u daljem tekstu: Program kontrole), ukupno je izvršeno uzorkovanje 21-og različitog proizvoda.

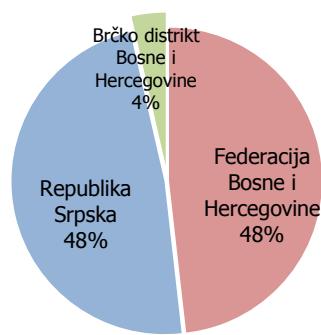
Prema *Uredbi Komisije (EU) broj 2018/555 o koordiniranom višegodišnjem programu kontrole koji se provodi u državama Evropske unije za period 2019.-2021. godine*, koji je osnova za izradu Programa kontrole, odabранo je ukupno 13 različitih proizvoda: jabuka, jagoda, breskva, zelena salata, glavati kupus, paradajz, špinat, zob u zrnu, ječam u zrnu, vino od grožđa, kravlje mlijeko, svinjska mast i hrana za dojenčad i malu djecu, osim početne i prijelazne hrane za dojenčad i prerađene hrane za djecu na bazi žitarica.

Pored naprijed nabrojanih uzorkovano je i osam nacionalnih proizvoda (šljiva, malina, stolno grožđe, kruška, kornišon, bijeli luk, kukuruz i kokošija jaja) koji su odabrani na osnovu rezultata dosadašnjeg provođenje monitoringa ostataka pesticida u i na hrani, važnosti proizvoda sa aspekta potrošnje hrane i RASFF obavijesti.

Ukupno je uzeto 195 uzoraka i to: 66 uzoraka voća, 55 uzoraka povrća, 24 uzorka žitarica i 50 uzoraka ostalih kategorija hrane (hrana za dojenčad i malu djecu, vino od grožđa, kravlje mlijeko, kokošija jaja, svinjska mast).

Od ukupno 195 uzoraka, u Federaciji BiH je uzorkovano 94 uzoraka, u Republici Srpskoj 94 uzoraka, u Brčko distriktu BiH 7 uzoraka (grafikon 1.). Uzorkovanje je izvršeno na području 54 grada/opštine: Banja Luka, Berkovići, Bihać, Bijeljina, Bratunac, Brčko, Brod, Cazin, Čapljina, Čitluk, Derventa, Doboj, Domaljevac/Šamac, Foča, Goražde, Gračanica, Gradačac, Gradiška, Hadžići, Istočno Sarajevo, Kalesija, Kiseljak, Kotor Varoš, Kozarska Dubica, Laktaši, Livno, Lopare, Ljubinje, Maglaj, Modriča, Mostar, Orašje, Oštra Luka, Pelagićevo, Prijedor, Prnjavor, Rogatica, Rudo, Sarajevo, Srbac, Srebrenica, Šamac, Široki Brijeg, Tomislavgrad, Travnik, Trebinje, Tuzla, Ugljevik, Višegrad, Vitez, Zenica, Zvornik, Žepče i Živinice.

Grafikon 1. Teritorijalni raspored uzetih uzoraka

Od ukupno 195 uzoraka domaćeg porijekla je bilo 119 ili 61.0%, uvoznih uzoraka 74 ili 37.9%, a za dva uzorka ili 1.1% porijeklo je nepoznato.

Programom kontrole izvršeno je praćenje ostataka ukupno 180 aktivnih materija u 155 proizvoda biljnog porijekla, 30 proizvoda životinjskog porijekla i 10 proizvoda iz kategorije hrana za dojenčad i malu djecu.

Lista pesticida koji su analizirani u 2019. godini uključujući i podatke u kojoj su hrani analizirani nalazi se u Aneksu 1. ovog izvještaja.

2.1 Rezultati po pesticidima

Ukupno od 195 analiziranih uzoraka, 141 uzorak (72.3%) nije sadržavao ostatke pesticida na nivou kvantifikacije, 54 uzorka (27.7%) su sadržavala ostatke pesticida u/iznad nivoa kvantifikacije.

Od 180 aktivnih materija koje su analizirane u proizvodima biljnog i životinjskog porijekla, sljedećih 149 nije pronađeno u koncentracijama koje omogućuju kvantifikaciju niti u jednom analiziranom uzorku (broj u zagradi označava ukupan broj uzoraka analiziranih na određenu aktivnu materiju): 2,4-D (RD) (39), 2-fenilfenol (165), acefat (165), abamektin (RD) (165), akrinatrin (165), dieldrin (RD) (195), azinfos-metil (165), bifentrin (195), bifenil (195), bitertanol (165), bromid ion (30), bromopropilat (165), bupirimat (165), buprofezin (165), kaptan (RD) (165), karbaril (165), karbofuran (RD) (165), hloran (40), hlorfenapir (165), hlormekvat (28), hlorotalonil (RD) (165), hlorpirifos (195), klofentezin (RD) (141), klotianidin (165), cifultrin (165), cimoksanil (165), cipermetrin (195), ciprokonazol (165), ciprodinil (RD) (165), ciromazin (30), DDT (RD) (40), deltametrin (195), diazinon (195), dihlorvos (165), dihloran (165), dikofol (RD) (141), dietofenkarb (165), dinikonazol (165), difenilamine (165), ditiokarbamati (RD) (147), emamectin (RD) (165), endosulfan (195), EPN (165), epoksikonazol (165), etefon (40), etion (165), etirimol (141), etofenproks (195), etoksazol (165), famoksadon (195), fenamidon (165), fenamifos (165), fenarimol (141), fenazakvin (141), fenbutatin oksid (60), fenheksamid (165), fenitrotion (165), fenoksikarb (165), fenpropatrin (165), fenpropidin (RD) (165), fenpropimorf (165), fenpiroksimat (165), fention (RD) (165), fenvalerat (RD) (195), fipronil (RD) (195), flonikamid (RD) (75), fluazifop-p (RD) (59), flubendiamid (165), fludioksonil (RD) (165), flufenoksuron (165), fluopikolid (165), flukvinokonazol (165), flusilazol (RD) (165), flutriafol (165), fluksapiroksad (165), folpet (165), formetanate (RD) (165), fostiazat (165), glifosat (195), haloksifop (RD) (30), heptahlor (40), heksahlorobenzen (40), heksahlorociklohesan (HCH) alfa-izomer (40), heksahlorociklohesan (HCH) beta-izomer (40), heksakonazol (165), heksitiazoks (141), imazalil (165), indoksakarb (RD) (175), iprodione (165), krezoksam-metil (RD) (165), lambda-cihalotrin (165), lindan (40), linuron (165), lufenuron (165), malation (RD) (165), mandipropamid (165), mepanipirim (165), mepikvat (26), metamidofos (165), metidation (165), metiokarb (RD) (165), metomil (165), metoksihlor (40), metoksifenozi (165), monokrotofos (165), miklobutanil (165), oksadiksil (165), oksamil (165), oksidemeton-metil (RD) (165), paklobutrazol (165), paration (195), paration-metil (165), penkonazol (165), pencikuron (165), pendimetalin (165), permetrin (RD) (195), fosmet (RD) (165), pirimikarb (RD) (165), pirimifos-metil (195), procimidon (165), profenofos (165), propargite (165), propikonazole (165), propizamid (RD) (165), prosulfokarb (165), protiokonazol (65), pimetrozin (59), piridaben (165), pirimetanil (RD) (165), kinoksifen (165), spirodiklofen (165), spiromesifen (165), spirotetramat (RD) (165), spiroksamin (165), tau-fluvalinat (165), tebufenozi (165), tebufenpirad (141), teflubenzuron (165), teflutrin (165), terbutilazin (165), tetrakonazol (165), tetradifon (141), tiabendazol (165), tiokarb (165), toklofos-metil (165), triazofos (165), trifloksistrobin (165), triflumuron (165), vinklozolin (RD) (165).

Kod 31 aktivne materije, utvrđene su vrijednosti koje omogućuju kvantifikaciju u jednom ili nekoliko analiziranih proizvoda (broj u zagradi pored naziva aktivne materije označava: ukupna broja analiziranih uzoraka/broj uzoraka sa kvantifikovanim ostacima pesticida/neodgovarajući uzorci): acetamiprid (165/3/0), aldikarb (RD) (165/1/0), ametoktradin (165/2/0), azoksistrobin (165/5/0), boskalid (165/17/0), karbendazim (RD) (165/11/1), hlorantraniliprol (165/7/1), hlorprofam (165/1/0), hlorpirifos-metil (195/1/0), ciazofamid (165/2/2), difenokonazol (165/1/0), diflubenzuron (165/2/0), dimetoat (165/1/1), dimetomorf (165/2/0), ditianon (30/1/0), dodine (165/1/0), fenbukonazol (165/1/0), fluopiram (165/2/0), imidakloprid (165/2/0), iprovalikarb (165/1/0), metalaksil (165/3/0), metrafenon (165/1/0), propamokarb (RD) (67/1/0), piraklostrobin (165/3/0), piriproksifen (165/1/0), spinosad (RD) (165/3/0), tebukonazol (165/8/0), tiakloprid (165/4/0), tiametoksam (RD) (165/1/0), tiofanat-metil (165/2/0), triadimenol (RD) (165/1/0).

Među aktivnim materijama koje su analizirane u biljnim proizvodima, sljedeće su kvantifikovane u više od 5% uzoraka analiziranih na navedenu aktivnu materiju: boskalid (10,3%), karbendazim (RD) (7,27%).

U uzorcima hrane životinjskog porijekla (kravlje mlijeko, kokošja jaja i svinjska mast) ostaci pesticida nisu kvantifikovani niti u jednom uzorku.

Kod šest uzoraka (3.07%) utvrđeni su ostaci aktivnih materija iznad maksimalno dozvoljene količine. Detaljan prikaz utvrđenih uzoraka prikazan je u Tabeli 1.

Tabela 1. Uzorci sa ostacima aktivnih materija iznad MRL-a

rb	Aktivna materija	Proizvod	Utvrđena vrijednost mg/kg	Propisana MRL vrijednost mg/kg
1	Dimetoat	Breskva	0.034 (± 0.017)	0.01
2	Metrafenon	Glavati kupus*	0.019 (± 0.009)	0.01
3	Karbendazim (RD)	Jabuka	0.45 (± 0.225)	0.02
4	Ciazofamid	Zelena salata	0.918 (± 0.459)	0.01
5	Ciazofamid	Zelena salata	1.446 (± 0.723)	0.01
6	Hlorantranilipol (DPX E-2Y45)	Kukuruz, zrno	0.134 (± 0.067)	0.02

* Uzorci iznad MRL-a, u granicama mjerne nesigurnosti;

Jedan uzorak (1.54%) je sadržavao ostatke pesticida iznad MRL-a, ali u granicama mjerne nesigurnosti, te se ovaj uzorak smatra odgovarajućim. Radilo se uzorku glavatog kupusa a kvantifikovana aktivna materija je metrafenon (Vidi Tabelu 1.).

Pet uzoraka je bilo neodgovarajuće (2.56%). Radilo se o uzorcima zelene salate (2), breskve (1), jabuke (1) i kukuruzu u zrnu (1) (vidi Tabelu 1.).

Rezultati laboratorijskih analiza su pokazali da je 14 proizvoda sadržavalo ostatke aktivnih materija koje se **ne nalaze** na *Spisku aktivnih materija dozvoljenih za upotrebu u fitofarmaceutskim sredstvima u Bosni i Hercegovini* ("Službeni glasnik BiH", broj 15/19, 37/19 i 56/19). Detektovani ostaci aktivnih materija su (broj u zagradi označava u koliko su proizvoda detektovani): aldiskarb (1), karbendazim (RD) (12), hlorprofam (1).

Prisustvo aktivne materije karbendazim može se u određenoj mjeri objasniti činjenicom da je karbendazim glavni produkt razgradnje odobrene aktivne materije tiofanat-metil (EFSA, 2014d).

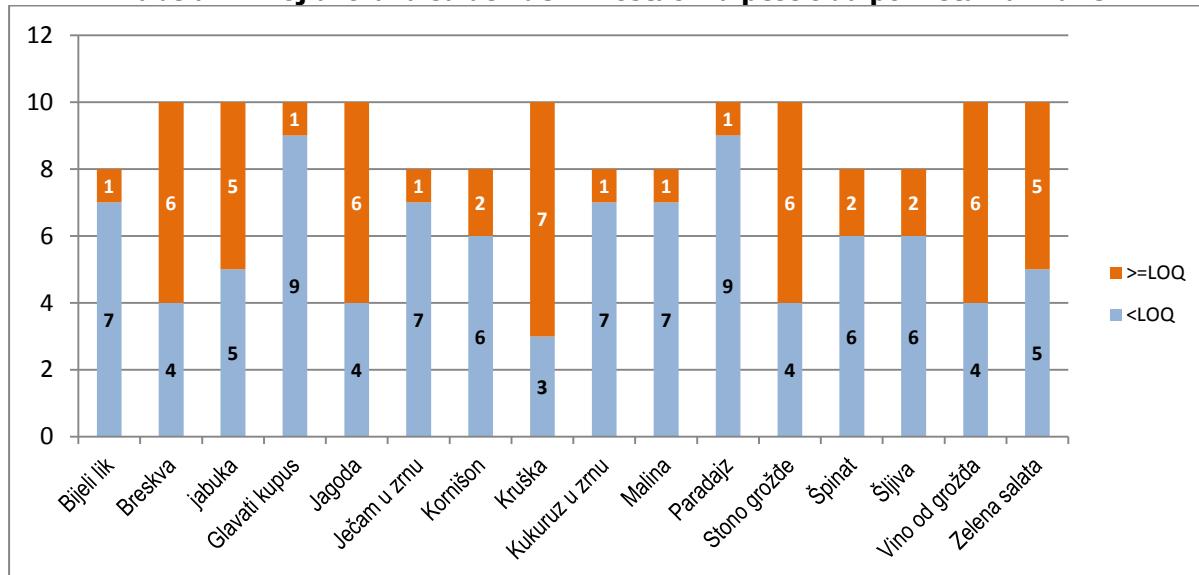
Proizvodi sa ostacima nedozvoljenih aktivnih materija su bili porijeklom iz: Argentina (1); Bosna i Hercegovina (7); Italija (1); Srbija (1); Egipat (1); Moldavija (2) Makedonija (1).

2.2 Rezultati po vrstama proizvoda

U ovom Poglavlju, prikazani su detaljni rezultati po vrstama hrane koja je uzorkovana u 2019. godini. Od ukupno 195 uzoraka koji su uzeti iz 21-ne vrsta hrane, uzorci iz pet (23.8%) vrsta nisu sadržavali ostatke pesticida. Radilo se o sljedećim vrstama hrane: zob u zrnu (8), svijnska mast (10), kokošija jaja (10), hrana za dojenčad i malu djecu hrana za dojenčad i malu djecu, osim početne i prijelazne hrane za dojenčad i prerađene hrane za djecu na bazi žitarica (10), kravljie mlijeko (10).

Kod 16 vrsta hrane (76.2%), utvrđeni su ostaci pesticida u ili iznad nivoa kvantifikacije. Radilo se o sljedećim vrstama hrane (broj u zagradi označava ukupna broj uzoraka hrane/broj uzoraka koji je sadržavao ostatke pesticida u nivou kvantifikacije): bijeli luk (8/1); breskva (10/6); glavati kupus (10/1); jabuka (10/5); jagoda (10/6); ječam u zrnu (8/1); kornišon (8/2); kruška (10/7); kukuruz u zrnu (8/1); malina (8/1); paradajz (10/1); stono grožđe (10/6); špinat (9/1); šljiva (8/2); vino od grožđe (10/6); zelena salata (10/5); (Tabela 2.).

Tabela 2. Broj uzoraka sa utvrđenim ostacima pesticida po vrstama hrane

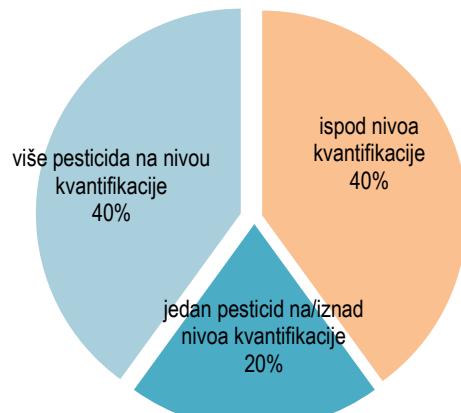

U nastavku teksta za svaku vrstu hrane prikazane su ključne karakteristike koji opisuju rezultate za analizirane matrice, broj analiziranih uzoraka, broj uzoraka u kojima nisu kvantifikovani ostaci pesticida, broj uzoraka sa više ostataka pesticida, porijeklo proizvoda, broj/procenta uzoraka koji prekoračuje propisani legalni limit. Aktivne materije čiji su ostaci pronađeni a upotreba nije dozvoljena u Bosni i Hercegovini.

U grafikonu "pita", prikazan je procenat pesticida bez kvantifikovanih rezidua (ostaci pesticida ispod LOQ) i uzorci sa jednom i više ostataka pesticida (ostaci pesticida $\geq$ LOQ).

Breskva

U 2019. godini, ukupno je analizirano 10 uzoraka breskve. U četiri uzorka (40.0%), nisu pronađeni ostaci pesticida na nivou kvantifikacije. Šest uzorka (60.0%) je sadržavalo jednu ili nekoliko aktivnih materija u/iznad nivoa kvantifikacije. Ostaci više od jedne aktivne materije su pronađeni u četiri uzorka, a najviše četiri različite aktivne materije su pronađene u dva uzorka (Grafikon 2.).

Grafikon 2.

Analizirani uzorci su bili porijeklom iz: Bosna i Hercegovina (5), Italija (2), Sjeverna Makedonija (1), Srbija (1), Španija (1).

Kod jednog uzorka (10.0%) je utvrđena koncentracija ostataka pesticida koja prelazi propisani MRL, uzimajući u obzir i mjernu nesigurnost i uzorak se smatra neodgovarajućim. Porijeklo ovog proizvoda je Bosna i Hercegovina.

Uzorci su analizirani na ukupno 162 aktivne materije. Ukupno su ostaci 11 različitih aktivnih materija, pronađeni u koncentracijama jednakim ili višim od LOQ. Najčešće pronađene aktivne materije su boskalid (18.2%), karbendazim (RD) (18.2%), imidakloprid (18.2%), tebukonazol (18.2%), tiakloprid (18.2%). Kod dva uzorka pronađeni su ostaci aktivne materije čija upotreba nije dozvoljena u Bosni i Hercegovini. Radilo se o aktivnoj materiji karbendazim. Prisustvo aktivne materije karbendazim može se u određenoj mjeri objasniti činjenicom da je karbendazim glavni produkt razgradnje odobrenе aktivne materije tiofanat-metil (EFSA, 2014d). Porijeklo proizvoda sa ostacima nedozvoljenih aktivnih materija je: Bosna i Hercegovina (1) i Srbija (1).

Više informacija o najčešće pronađenim ostacima pesticida u breskvama su prikazani u Tabeli 3.

Tabela 3.: Ostaci pesticida pronađeni u ili iznad granice kvantifikacije u breskvama

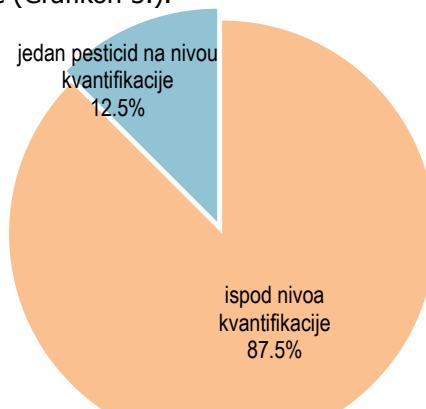
Aktivna materija	MRL mg/kg	Utvrđena koncentracija mg/kg	Mjerna nesigurnost	% u uzorcima iznad LOQ	Status
Acetamiprid	0.8	0.013	± 0.0065	9.1	Dopušten kao fungicid
Boskalid	5	0.333	± 0.1665	18.2	Dopušten kao fungicid
		0.049	± 0.0245		
Karbendazim	0.2	0.07	± 0.035	18.2	Nije dopušten
		0.013	± 0.0065		
Hlorantranilipol	1	0.04	± 0.02	9.1	Dopušten kao insekticid
Dimetoat*	0.01	0.034	± 0.017	9.1	Dopušten kao insekticid
Imidakloprid	0.5	0.103	± 0.0515	18.2	Dopušten kao insekticid samo za upotrebu u trajnim staklenicima
Piraklostrobin	0.3	0.099	± 0.0495	9.1	Dopušten kao fungicid ili kao regulator rasta

Piriproksifen	0.5	0.051	± 0.0255	9.1	Dopušten kao insekticid
Tebukonazol	0.6	0.056	± 0.028	18.2	Dopušten kao fungicid ili kao regulator rasta
		0.127	± 0.0635		
Tiakloprid	0.5	0.148	± 0.074	18.2	Dopušten kao insekticid
		0.019	± 0.0095		
Tiofanat-metil	2	0.018	± 0.009	9.1	Dopušten kao fungicid

LOQ: granica kvantifikacije; MRL – maksimalno dozvoljena količina; * - Uzorci iznad MRL-a, neodgovarajući;

Bijeli luk

U 2019. godini, ukupno je analizirano osam uzoraka bijelog luka. U sedam uzoraka (87.5%), nisu pronađeni ostaci pesticida na nivou kvantifikacije. Jedan uzorak (12.5%) je sadržavalo jednu aktivnu materiju iznad nivoa kvantifikacije (Grafikon 3.).

Grafikon 3.

Analizirani uzorci su bili porijeklom iz: Bosna i Hercegovina (5), Egipat (2), nepoznato (1).

Nije bilo uzoraka kod kojih koncentracija ostataka pesticida prelazi propisani MRL.

Uzorci su analizirani na ukupno 157 aktivnih materija. U koncentracijama jednakim ili višim od LOQ utvrđeni su ostaci jedne aktivne materije. Pronađeni su ostaci aktivne materije aldikarb.

Upotreba pesticida koji sadrže aktivnu materiju aldikarb nije dozvoljena u Bosni i Hercegovini. Porijeklo proizvoda sa ostacima nedozvoljene aktivne materije je Egipat. Više informacija o najčešće pronađenim ostacima pesticida u bijelom luku su prikazani u Tabeli 4.

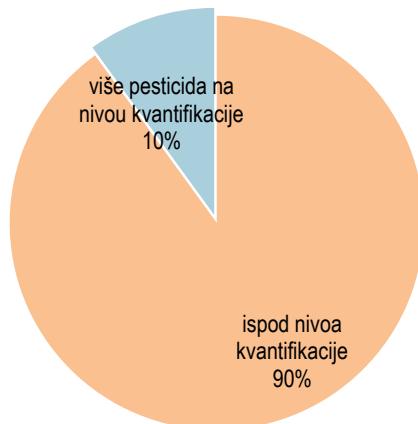
Tabela 4: Ostaci pesticida pronađeni u ili iznad granice kvantifikacije u bijelom luku

Aktivna materija	MRL mg/kg	Utvrđena koncentracija mg/kg	Mjerna nesigurnost	% u uzorcima iznad LOQ	Status
Aldikarb	0.05	0.014	± 0.007	100	Nije dozvoljen

LOQ: granica kvantifikacije; MRL – maksimalno dozvoljena količina;

Glavati kupus

U 2019. godini, ukupno je analizirano 10 uzoraka glavatog kupusa. U devet uzoraka (90.0%), nisu pronađeni ostaci pesticida na nivou kvantifikacije. Jedan uzorak (10.0%) je sadržavalo ostatke tri različite aktivne materije u/iznad nivoa kvantifikacije (Grafikon 4.).

Grafikon 4.

Analizirani uzorci su bili porijeklom iz: Bosne i Hercegovine (9), Sjeverna Makedonija (1).

Kod jednog uzorka (10.0%) je utvrđena koncentracija ostataka pesticida koja prelazi propisani MRL, u granici mjerne nesigurnosti, pa se uzorak smatra odgovarajućim; Nije bilo uzoraka koji nisu odgovarajući.

Uzorci su analizirani na ukupno 162 aktivne materije. Ukupno su, ostaci tri različite aktivne materije pesticida, pronađena u jednom uzorku u koncentracijama jednakim ili višim od LOQ.

Više informacija o najčešće pronađenim ostacima pesticida u glavatom kupusu su prikazani u Tabeli 5.

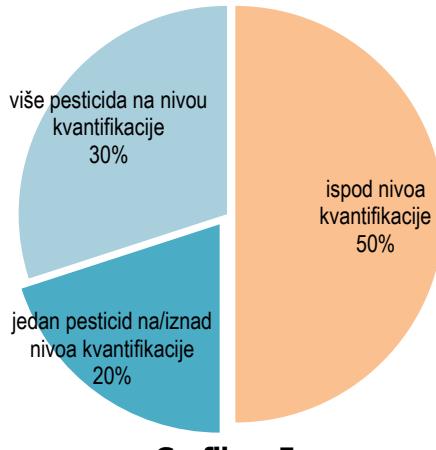
Tabela 5: Ostaci pesticida pronađeni iznad granice kvantifikacije u glavatom kupusu

Aktivna materija	MRL mg/kg	Utvrđena koncentracija mg/kg	Mjerna nesigurnost	% u uzorcima iznad LOQ	Status
Acetamiprid	0.7	0.118	± 0.059	33.3	Dopušten kao fungicid
Dimetomorf	6	0.028	± 0.014	33.3	Dopušten kao fungicid
Metrafenon**	0.01	0.019	± 0.0095	33.3	Dopušten kao fungicid

LOQ: granica kvantifikacije; MRL – maksimalno dozvoljena količina; ** - Uzorci iznad MRL-a, u granicama mjerne nesigurnosti;

Jabuka

U 2019. godini, ukupno je analizirano 10 uzoraka jabuke. U pet uzoraka (50.0%) nisu pronađeni ostaci pesticida na nivou kvantifikacije. Pet uzoraka (50.0%) je sadržavalo jedan ili nekoliko aktivnih materija iznad nivoa kvantifikacije. Ostaci više od jedne aktivne materije su pronađeni u tri uzorka (66.7%); Najviše dvije različite aktivne materije su pronađene u tri uzorka (Grafikon 5). Ukupni zabilježeni nivo kvantifikacije je niži nego u 2018. godini (91.7% uzorka u 2018. godini je sadržavalo ostatke pesticida).

Grafikon 5.

Analizirani uzorci su bili porijeklom iz: Austrija (1), Bosna i Hercegovina (7), Poljska (1), Srbija (1).

Kod jednog uzorka (10.0%) je utvrđena koncentracija ostataka pesticida koja prelazi propisani MRL, uzimajući u obzir i mjernu nesigurnost i uzorak se smatra neodgovarajućim. Porijeklo ovog proizvoda je Bosna i Hercegovina.

Uzorci su analizirani na ukupno 162 aktivne materije. Ostaci sedam različitih aktivnih materija su pronađeni u koncentracijama jednakim ili višim od LOQ. Najčešće pronađene aktivna materija je diflubenzuron (25.0%). Kod jednog uzorka pronađeni su ostaci aktivne materija čija upotreba nije dozvoljena u Bosni i Hercegovini. Radilo se o aktivnoj materiji karbendazim (RD). Prisustvo aktivne materije karbendazim može se u određenoj mjeri objasniti činjenicom da je karbendazim glavni produkt razgradnje odobrene aktivne materije tiofanat-metil (EFSA, 2014d). Porijeklo proizvoda sa ostacima nedozvoljenih aktivnih materija je: Bosna i Hercegovina. Upotreba aktivne materije diflubenzurom je od 2017. godine dozvoljena samo na nejestivim proizvodima pa njeno prisustvo na/u plodovima jabuke može biti posljedica ne pridržavanja dobre poljoprivredne prakse.

Više informacija o pronađenim ostacima pesticida u jabukama je prikazano u Tabeli 6.

Tabela 6: Ostaci pesticida pronađeni u ili iznad granice kvantifikacije u jabukama

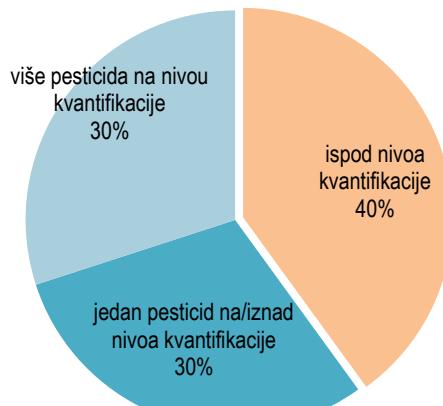
Aktivna materija	MRL mg/kg	Utvrđena koncentracija mg/kg	Mjerna nesigurnost	% u uzorcima iznad LOQ	Status
Acetamiprid	0.8	0.024	± 0.012	12.5	Dopušten kao fungicid
Karbendazim (RD)*	0.2	0.45	± 0.225	12.5	Nije dopušten
Hlorantranilipol	0.5	0.016	± 0.008	12.5	Dopušten kao insekticid
Difenokonazol	0.8	0.01	± 0.005	12.5	Dopušten kao fungicid
Diflubenzuron	5	0.132 0.4	± 0.066 ± 0.2	25.0	Dopušten kao insekticid na nejestivim kulturama
Ditianon	3	0.014	± 0.007	12.5	Dopušten kao fungicid
Fenbukonazol	0.5	0.037	± 0.0185	12.5	Dopušten kao fungicid

LOQ: granica kvantifikacije; MRL – maksimalno dozvoljena količina; * - Uzorci iznad MRL-a, neodgovarajući;

Jagoda

U 2019. godini, ukupno je analizirano 10 uzorka jagode. U četiri uzorka (40.0%) nisu pronađeni ostaci pesticida na nivou kvantifikacije. Šest uzorka (60.0%) je sadržavalo jedan ili nekoliko aktivnih materija iznad nivoa kvantifikacije. Ostaci više od jedne aktivne materije su pronađeni u tri uzorka (80.0%); Ostaci najviše tri različite aktivne materije su pronađene u dva uzorka (Grafikon 6.).

Grafikon 6.

Analizirani uzorci su bili porijeklom iz: Albanija (1), Bosna i Hercegovina (8), Turska (1).

Nije bilo uzorka kod kojih koncentracija ostataka pesticida prelazi propisani MRL. Uzorci su analizirani na ukupno 163 aktivne materije. Ukupno su, ostaci šest različitih aktivnih materija, pronađena u koncentracijama jednakim ili višim od LOQ.

Kod jednom uzorku utvrđena je aktivna materija čija upotreba nije dozvoljena u Bosni i Hercegovini. Radilo se o aktivnim materijama karbendazim (RD). Prisustvo aktivne materije karbendazim može se u određenoj mjeri objasniti činjenicom da je karbendazim glavni produkt razgradnje odobrene aktivne materije tiofanat-metil (EFSA, 2014d). Porijeklo proizvoda sa ostacima nedozvoljene aktivne materije je Bosna i Hercegovina.

Više informacija o najčešće pronađenim ostacima pesticida u jagodi su prikazani u Tabeli 7.

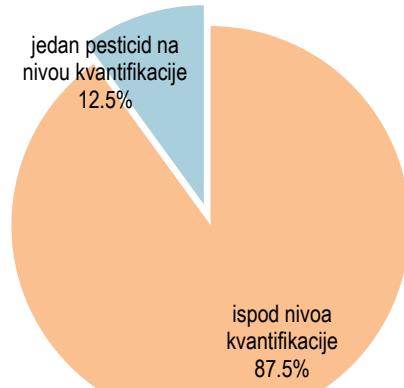
Tabela 7: Ostaci pesticida pronađeni iznad granice kvantifikacije u jagodi

Aktivna materija	MRL mg/kg	Utvrđena koncentracija mg/kg	Mjerna nesigurnost	% u uzorcima iznad LOQ	Status
Azoksistrobin	10	0.053	$\pm$ 0.0265	18.2	Dopušten kao fungicid
		0.055	$\pm$ 0.0275		
Boskalid	6	0.127	$\pm$ 0.0635	45.5	Dopušten kao fungicid
		0.026	$\pm$ 0.013		
		0.036	$\pm$ 0.018		
		0.025	$\pm$ 0.0125		
		0.016	$\pm$ 0.008		
Karbendazim	0.1	0.016	$\pm$ 0.008	9.1	Nije dopušten
Piraklostrobin	1.5	0.04	$\pm$ 0.02	9.1	Dopušten kao fungicid ili kao regulator rasta
Spinosad (RD)	0.3	0.014	$\pm$ 0.007	9.1	Dopušten kao insekticid
Triadimenol	0.5	0.024	$\pm$ 0.012	9.1	Dopušten kao fungicid

LOQ: granica kvantifikacije; MRL – maksimalno dozvoljena količina;

Ječam u zrnu

U 2019. godini, ukupno je analizirano osam uzoraka ječma u zrnu. U sedam uzoraka (87.5%), nisu pronađeni ostaci pesticida na nivou kvantifikacije. Jedan uzorak (12.5%) sadržavao je ostatke jedne aktivne materije iznad nivoa kvantifikacije (Grafikon 7.).

Grafikon 7.

Analizirani uzorci su bili porijeklom iz: Bosna i Hercegovina (4), Hrvatska (4).

Nije bilo uzoraka kod kojih koncentracija ostataka pesticida prelazi propisani MRL.

Uzorci su analizirani na ukupno 154 aktivne materije. U koncentracijama jednakim ili višim od LOQ utvrđeni su ostaci jedne aktivne materije. Pronađeni su ostaci aktivne materije tebukonazol.

Više informacija o pronađenim ostacima pesticida u zrnu ječma su prikazani u Tabeli 8.

Tabela 8: Ostaci pesticida pronađeni u ili iznad granice kvantifikacije u ječam, zrno

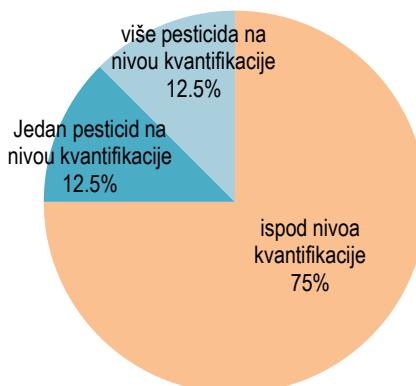
Aktivna materija	MRL mg/kg	Utvrđena koncentracija mg/kg	Mjerna nesigurnost	% u uzorcima iznad LOQ	Status
Tebukonazol	2	0.042	± 0.0021	100	Dopušten kao fungicid ili kao regulator rasta

LOQ: granica kvantifikacije; MRL – maksimalno dozvoljena količina;

Kornišon

U 2019. godini, ukupno je analizirano osam uzoraka kornišona. U šest uzoraka (87.5%), nisu pronađeni ostaci pesticida na nivou kvantifikacije. Dva uzorka su sadržavala ostatke jedne ili više aktivnih materija u/iznad nivoa kvantifikacije. Ostaci više od jedne aktivne materije su pronađeni u jednom uzorku (12.5%). Najviše dvije različite aktivne materije su pronađene u jednom uzorku (Grafikon 8.).

Ukupni zabilježeni nivo kvantifikacije je niži nego u 2018. godini (u 2018. godini svi uzorci su sadržavali ostatke jedne ili više aktivnih materija u/iznad nivoa kvantifikacije). Razlog za odstupanje u odnosu na 2018. godinu, može se ogledati u podatku da uzorkovano pet uzorka prerađenih proizvoda. Preradom fermentisanih kornišona smanjuje se nivo ostataka pesticida. Pranjem se uklanja dio nesistemičnih pesticida sa površine kornišona. Stabilizacija topotnom obradom, pasterizacijom ili fermentacijom doprinosi razgradnji toplinski labilnih pesticida.

Grafikon 8.

Analizirani uzorci su bili porijeklom iz: Bosna i Hercegovina (6), Hrvatska (1) i Sjeverne Makedonije (1).

Nije bilo uzorka kod kojih koncentracija ostataka pesticida prelazi propisani MRL.

Uzorci su analizirani na ukupno 143 aktivne materije. Ukupno su, ostaci dvije različite aktivne materije, pronađene u koncentracijama jednakim ili višim od LOQ.

Kod jednog uzorka pronađeni su ostaci aktivne materije karbendazim čija upotreba nije dozvoljena u Bosni i Hercegovini. Prisustvo aktivne materije karbendazim može se u određenoj mjeri objasniti činjenicom da je karbendazim glavni produkt razgradnje odobrene aktivne materije tiofanat-metil (EFSA, 2014d). Porijeklo proizvoda sa ostacima nedozvoljene aktivne materije je Bosna i Hercegovina.

Više informacija o pronađenim ostacima pesticida u kornišonima je prikazano u Tabeli 9.

Tabela 9: Ostaci pesticida pronađeni u ili iznad granice kvantifikacije u kornišonima

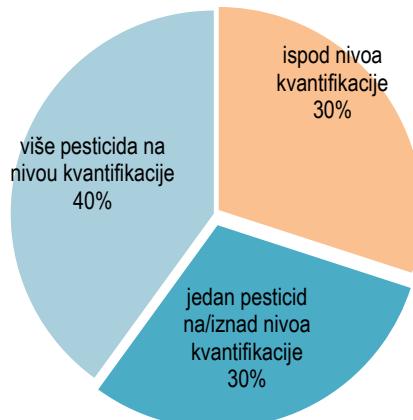
Aktivna materija	MRL mg/kg	Utvrđena koncentracija mg/kg	Mjerna nesigurnost	% u uzorcima iznad LOQ	Status
Ametoktradin	3	0.014	± 0.007	75.0	Dopušten kao fungicid
		0.019	± 0.0095		
Karbendazim (RD)	0.1	0.058	± 0.029	25.0	Nije dopušten

LOQ: granica kvantifikacije; MRL – maksimalno dozvoljena količina;

Kruška

U 2019. godini, ukupno je analizirano 10 uzorka kruške. U tri uzorka (30.0%), nisu pronađeni ostaci pesticida na nivou kvantifikacije. Sedam uzorka (70.0%) je sadržavalo jedan ili nekoliko aktivnih materija iznad nivoa kvantifikacije. Ostaci više od jedne aktivne materije su pronađeni u četiri uzorka. Najviše tri različitih aktivnih materija je pronađeno u dva uzorka (Grafikon 9).

Ukupni zabilježeni nivo kvantifikacije je nešto niži nego u 2018. godini (81.8% uzorka u 2018. godini je sadržavalo ostatke pesticida).

Grafikon 9.

Analizirani uzorci su bili porijeklom iz: Argentina (2), Bosna i Hercegovina (6), Italija (1) i Španija (1).

Nije bilo uzorka kod kojih koncentracija ostataka pesticida prelazi propisani MRL.

Uzorci su analizirani na ukupno 158 aktivnih materija. Ukupno su kvantifikovani ostaci sedam različitih aktivnih materija u koncentracijama jednakim ili višim od LOQ-a. Najčešće kvantifikovane aktivne materije su hlorantraniliprol (30.8%), karbendazim (RD) (15.4%), tebukonazol (15.4%), tiakloprid (15.4%).

Kod dva uzorka pronađeni su ostaci aktivne materije karbendazim čija upotreba nije dozvoljena u Bosni i Hercegovini. Prisustvo aktivne materije karbendazim može se u određenoj mjeri objasniti činjenicom da je karbendazim glavni produkt razgradnje odobrenе aktivne materije tiofanat-metil (EFSA, 2014d). Porijeklo proizvoda sa ostacima nedozvoljenih aktivnih materija je Argentina i Bosna i Hercegovina.

Više informacija o pronađenim ostacima pesticida u kruškama je prikazano u Tabeli 10.

Tabela 10: Ostaci pesticida pronađeni u ili iznad granice kvantifikacije u kruški

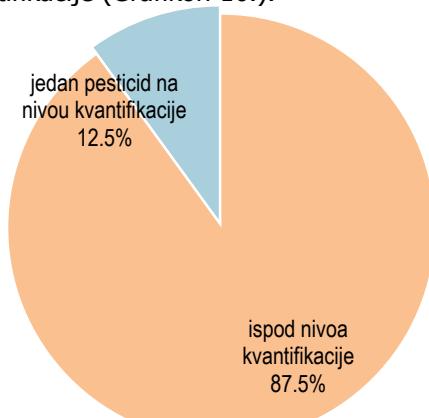
Aktivna materija	MRL mg/kg	Utvrđena koncentracija mg/kg	Mjerna nesigurnost	% u uzorcima iznad LOQ	Status
Karbendazim (RD)	0.2	0.012	± 0.006	15.4	Nije dopušten
		0.136	± 0.068		
Hlorantranilipol (DPX E-2Y45)	0.5	0.04	± 0.02	30.8	Dopušten kao insekticid
		0.025	± 0.0125		
		0.193	± 0.0965		
		0.015	± 0.0075		
Dodine	0.9	0.013	± 0.0065	7.7	Dopušten kao fungicid
Piraklostrobin	0.5	0.014	± 0.007	7.7	Dopušten kao fungicid ili kao regulator rasta
Tebukonazol	0.3	0.022	± 0.011	15.4	Dopušten kao fungicid ili kao regulator rasta
		0.01	± 0.005		

Tiakloprid	0.3	0.013 ± 0.0065	0.019 ± 0.0095	15.4	Dopušten kao insekticid
Tiofanat-metil	0.5	0.028 ± 0.014		7.7	Dopušten kao fungicid

LOQ: granica kvantifikacije; MRL: maksimalni dozvoljeni nivo

Kukuruz u zrnu

U 2019. godini, ukupno je analizirano osam uzoraka kukuruza u zrnu. U sedam uzoraka (87.5%), nisu pronađeni ostaci pesticida na nivou kvantifikacije. Jedan uzorak (12.5%) sadržavao je ostatke jedne aktivne materije iznad nivoa kvantifikacije (Grafikon 10.).

Grafikon 10.

Analizirani uzorci su bili porijeklom iz: Argentina (2), Bosna i Hercegovina (1), Poljska (1), Hrvatska (1) i Mađarska (3).

Kod jednog uzorka (12.5%) je utvrđena koncentracija ostataka pesticida koja prelazi propisani MRL, uzimajući u obzir i mjernu nesigurnost i uzorak se smatra neodgovarajućim. Porijeklo ovog proizvoda je Hrvatska.

Uzorci su analizirani na ukupno 150 aktivnih materija. U koncentracijama jednakim ili višim od LOQ utvrđeni su ostaci jedne aktivne materije. Pronađeni su ostaci aktivne materije hlorantranilipol (DPX E-2Y45).

Više informacija o pronađenim ostacima pesticida u kukuruzu u zrnu su prikazani u Tabeli 11.

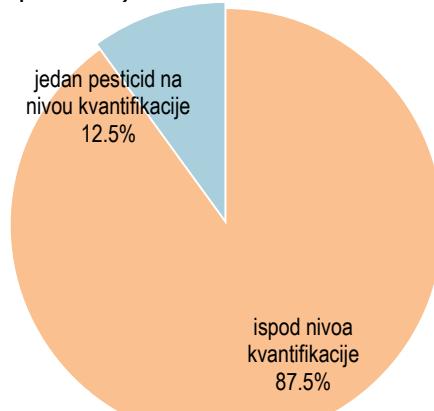
Tabela 11: Ostaci pesticida pronađeni u ili iznad granice kvantifikacije u kukuruz, zrno

Aktivna materija	MRL mg/kg	Utvrđena koncentracija mg/kg	Mjerna nesigurnost	% u uzorcima iznad LOQ	Status
Hlorantranilipol* (DPX E-2Y45)	0.02	0.134	± 0.067	100	Dopušten kao insekticid

LOQ: granica kvantifikacije; MRL – maksimalno dozvoljena količina; * - Uzorci iznad MRL-a, neodgovarajući;

Malina

U 2019. godini, ukupno je analizirano osam uzoraka maline. U sedam uzoraka (87.5%), nisu pronađeni ostaci pesticida na nivou kvantifikacije. Jedan uzorak (12.5%) je sadržavao ostatke jedne aktivne materije (Grafikon 11). Ukupni zabilježeni nivo kvantifikacije je niži nego u 2018. godini (54.0% uzorka u 2018. godini je sadržavao ostatke pesticida).

Grafikon 11.

Svi uzorci su porijeklom iz Bosne i Hercegovine (8).

Nije bilo uzoraka kod kojih koncentracija ostataka pesticida prelazi propisani MRL.

Uzorci su analizirani na ukupno 158 aktivnih materija. Ukupno su kvantifikovani ostaci jedne aktivne materije boskalid u koncentracijama jedankim ili višim od LOQ-a.

Više informacija o najčešće pronađenim ostacima pesticida u malinama su prikazani u Tabeli 12.

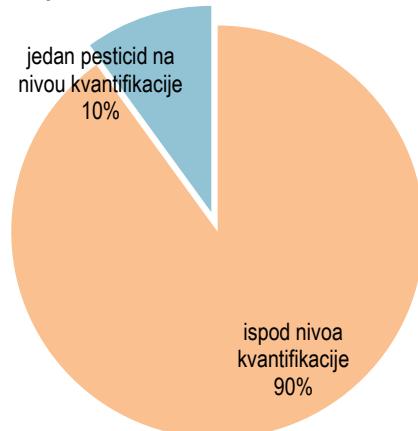
Tabela 12: Ostaci pesticida pronađeni u ili iznad granice kvantifikacije u malini

Aktivna materija	MRL mg/kg	Utvrđena koncentracija mg/kg	Mjerna nesigurnost	% u uzorcima iznad LOQ	Status
Boskalid	10	0.012	± 0.0006	100	Dopušten kao fungicid

LOQ: granica kvantifikacije; MRL – maksimalno dozvoljena količina;

Paradajz

U 2019. godini, ukupno je analizirano 10 uzoraka paradajza. U devet uzoraka (90.0%), nisu pronađeni ostaci pesticida na nivou kvantifikacije. Jedan uzorak (10.0%) sadržavao jednu aktivnu materiju u ili iznad nivoa kvantifikacije (Grafikon 12.).

Grafikon 12.

Analizirani uzorci su bili porijeklom iz: Albanija (2), Bosna i Hercegovina (8).

Nije bilo uzoraka kod kojih koncentracija ostataka pesticida prelazi propisani MRL.

Uzorci su analizirani na ukupno 168 aktivnih materija. Kvantifikovani su ostaci jedne aktivne materije azoxystrobin u koncentracijama višim od LOQ-a.

Više informacija o pronađenim ostacima pesticida u paradajzu prikazani u Tabeli 13.

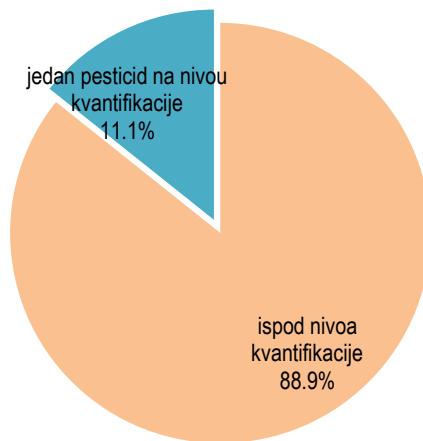
Tabela 13: Ostaci pesticida pronađeni u ili iznad granice kvantifikacije u paradajzu

Aktivna materija	MRL mg/kg	Utvrđena koncentracija mg/kg	Mjerna nesigurnost	% u uzorcima iznad LOQ	Status
Azoksistrobin	3	0.061	± 0.0305	100	Dopušten kao fungicid

LOQ: granica kvantifikacije; MRL – maksimalno dozvoljena količina;

Špinat

U 2019. godini, ukupno je analizirano devet uzoraka špinata. U osam uzoraka (88.9%), nisu pronađeni ostaci pesticida na nivou kvantifikacije. Jedan uzorak (11.1%) je sadržavao jednu aktivnu materiju iznad nivoa kvantifikacije (Grafikon 13).

Grafikon 13.

Analizirani uzorci su bili porijeklom iz: Austrija (1), Bosna i Hercegovina (2), Belgija (2), Hrvatska (2), Italija (1), Srbija (1).

Nije bilo uzoraka kod kojih koncentracija ostataka pesticida prelazi propisanu MRL.

Uzorci su analizirani na ukupno 164 aktivne materije. Kvantifikovani su ostaci jedne aktivne materije propamokarb (RD) u koncentracijama višim od LOQ-a. Više informacija o pronađenim ostacima pesticida u špinatu su prikazani u Tabeli 14.

Tabela 14: Ostaci pesticida pronađeni u ili iznad granice kvantifikacije u špinata

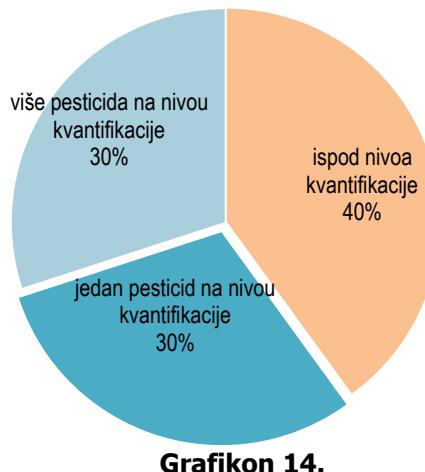
Aktivna materija	MRL mg/kg	Utvrđena koncentracija mg/kg	Mjerna nesigurnost	% u uzorcima iznad LOQ	Status
Propamokarb (RD)	40	0.372	± 0.186	100.0	Dopušten kao fungicid

LOQ: granica kvantifikacije; MRL – maksimalno dozvoljena količina;

Stono grožđe

U 2019. godini, ukupno je analizirano 10 uzorka stonog grožđa. U četiri uzorka (40.0%), nisu pronađeni ostaci aktivnih materija na nivou kvantifikacije. Šest uzorka (60.0%) je sadržavalo ostatke jedne ili nekoliko aktivnih materija u ili iznad nivoa kvantifikacije. Ostaci više od jedne aktivne materije su pronađeni u tri uzorka; Najviše dvije različite aktivne materije su pronađene u tri uzorka (Grafikon 14).

Ukupni zabilježeni nivo kvantifikacije je niži nego u 2018. godini (80.0% uzorka u 2018. godini je sadržavalo ostatke pesticida).

Grafikon 14.

Analizirani uzorci su bili porijeklom iz: Bosna i Hercegovina (5), Južna Afrika (2), Čile (2), Italija (1).

Nije bilo uzorka kod kojih koncentracija ostataka pesticida prelazi propisani MRL.

Uzorci su analizirani na ukupno 158 aktivnih materija. Ukupno su kvantifikovani ostaci šest različitih aktivnih materija u koncentracijama jedankim ili višim od LOQ-a. Najčešće kvantifikovane aktivne materije su: boskalid (22.2%), tebukonazol (22.2%), karbendazim (22.2%).

Kod dva uzorka pronađeni su ostaci aktivnih materija karbendazim čija upotreba nije dozvoljena u Bosni i Hercegovini. Prisustvo aktivne materije karbendazim može se u određenoj mjeri objasniti činjenicom da je karbendazim glavni produkt razgradnje odobrene aktivne materije tiofanat-metil (EFSA, 2014d). Porijeklo proizvoda sa ostacima nedozvoljenih aktivnih materija je Italija (1) i Bosna i Hercegovina (1). Više informacija o pronađenim ostacima pesticida u stonom grožđu su prikazani u Tabeli 15.

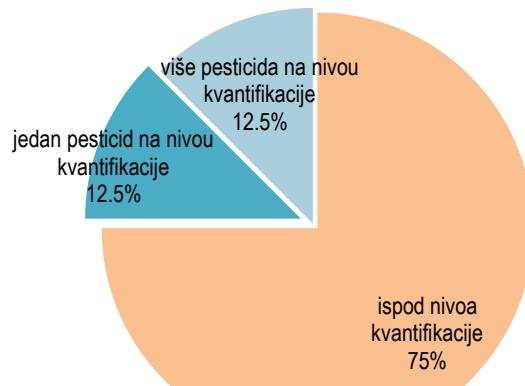
Tabela 15: Ostaci pesticida pronađeni u ili iznad granice kvantifikacije u stonom grožđu

Aktivna materija	MRL mg/kg	Utvrđena koncentracija mg/kg	Mjerna nesigurnost	% u uzorcima iznad LOQ	Status
Azoksistrobin	3	0.033	± 0.0165	11.1	Dopušten kao fungicid
Boskalid	5	0.018	± 0.009	22.2	Dopušten kao fungicid
		0.025	± 0.0125		
Karbendazim (RD)	0.3	0.015	± 0.0075	22.2	Nije dopušten
		0.025	± 0.0125		
Fluopiram (RD)	1.5	0.033	± 0.0165	11.1	Dopušten kao fungicid
Metalaksil (RD)	2	0.044	± 0.022	11.1	Dopušten kao fungicid
Tebukonazol	0.5	0.013	± 0.0065	22.2	Dopušten kao fungicid ili kao regulator rasta
		0.022	± 0.011		

LOQ: granica kvantifikacije; MRL – maksimalno dozvoljena količina; * - Uzorci iznad MRL-a, u granicama mjerne nesigurnosti;

Šljiva

U 2019. godini, ukupno je analizirano osam uzoraka šljive. U šest uzoraka (60.0%), nisu pronađeni ostaci pesticida na nivou kvantifikacije. Dva uzorka (40.0%) sadržila su jedan ili nekoliko aktivnih materija u ili iznad nivoa kvantifikacije, od toga su u jednom uzorku utvrđeni ostaci tri aktivne materije (12.5%) (Grafikon 15).

Grafikon 15.

Analizirani uzorci su bili porijeklom iz: Bosne i Hercegovine (11).

Nije bilo uzoraka kod kojih koncentracija ostataka pesticida prelazi propisanu MRL.

Uzorci su analizirani na ukupno 158 aktivnih materija. Ukupno su kvantifikovani ostaci četiri aktivne materije u koncentracijama jedankim ili višim od LOQ-a. Više informacija o pronađenim ostacima pesticida u šljivi su prikazani u Tabeli 16.

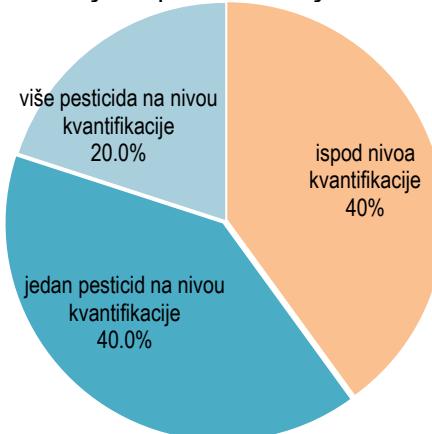
Tabela 16: Ostaci pesticida pronađeni u ili iznad granice kvantifikacije u šljivi

Aktivna materija	MRL mg/kg	Utvrđena koncentracija mg/kg	Mjerna nesigurnost	% u uzorcima iznad LOQ	Status
Boskalid	3	0.011	± 0.0055	25.0	Dopušten kao fungicid
Fluopiram	0.5	0.016	± 0.008	25.0	Dopušten kao fungicid
Tebukonazol	1	0.024	± 0.012	25.0	Dopušten kao fungicid ili kao regulator rasta
Imidakloprid	0.3	0.092	± 0.046	25.0	Dopušten kao insekticid samo za upotrebu u trajnim staklenicima

LOQ: granica kvantifikacije; MRL – maksimalno dozvoljena količina;

Vino od grožđa

U 2019. godini, ukupno je analizirano 10 uzoraka vina od grožđa. U četiri uzorka (40.0%), nisu pronađeni ostaci pesticida na nivou kvantifikacije. Šest uzoraka (60.0%) sadržilo je jednu ili nekoliko aktivnih materija u ili iznad nivoa kvantifikacije; Ostaci više od jedne aktivne materije su pronađeni u dva uzorka; Najviše tri različite aktivne materije su pronađene u jednom uzorku (Grafikon 16).

Grafikon 16.

Analizirani uzorci su bili porijeklom iz: Bosne i Hercegovine (5), Moldavija (2), Crna Gora (1), Sjeverna Makedonija (1) i Hrvatska (1).

Nije bilo uzorka kod kojih koncentracija ostataka pesticida prelazi propisanu MRL.

Uzorci su analizirani na ukupno 157 aktivnih materija. Ukupno su kvantifikovani ostaci pet aktivnih materije u koncentracijama jedankim ili višim od LOQ-a. Najčešće kvantifikovane aktivne materije su: boskalid (33.3%), karbendazim (RD) (33.3%).

Kod dva uzorka pronađeni su ostaci aktivnih materija karbendazim čija upotreba nije dozvoljena u Bosni i Hercegovini. Prisustvo aktivne materije karbendazim može se u određenoj mjeri objasniti činjenicom da je karbendazim glavni produkt razgradnje odobrene aktivne materije tiofanat-metil (EFSA, 2014d). Porijeklo proizvoda sa ostacima nedozvoljenih aktivnih materija je Moldavija (2) i Sjeverna Makedonija (1).

Više informacija o pronađenim ostacima pesticida su prikazani u Tabeli 17.

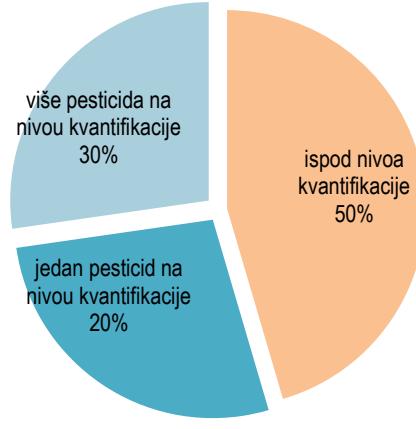
Tabela 17: Ostaci pesticida pronađeni u ili iznad granice kvantifikacije u vinu od grožđa

Aktivna materija	MRL mg/kg	Utvrđena koncentracija mg/kg	Mjerna nesigurnost	% u uzorcima iznad LOQ	Status
Boskalid	5	0.024	± 0.012	25.0	Dopušten kao fungicid
		0.012	± 0.006		
		0.044	± 0.022		
Karbendazim (RD)	0.5	0.023	± 0.0115	25.0	Nije dopušten
		0.022	± 0.011		
		0.021	± 0.0105		
Dimetomorf	3	0.018	± 0.009	11.1	Dopušten kao fungicid
Iprovalikarb	2	0.023	± 0.0115	11.1	Dopušten kao fungicid
Metalaksil	1	0.01	± 0.005	11.1	Dopušten kao fungicid

LOQ: granica kvantifikacije; MRL – maksimalno dozvoljena količina;

Zelena salata

U 2019. godini, ukupno je analizirano 10 uzoraka zelene salate. U pet uzoraka (50.0%), nisu pronađeni ostaci aktivnih materija na nivou kvantifikacije. Pet uzoraka (50.0%) je sadržavalo ostatke jedne ili nekoliko aktivnih materija u ili iznad nivoa kvantifikacije. Ostaci više od jedne aktivne materije su pronađeni u tri uzorka; Najviše pet različitih aktivnih materija je pronađeno u jednom uzorku (Grafikon 17).

Grafikon 17.

Svi analizirani uzorci su bili porijeklom iz Bosne i Hercegovine (10).

Kod dva uzorka (20.0%) je utvrđena koncentracija ostataka pesticida koja prelazi propisani MRL, uzimajući u obzir i mjernu nesigurnost i uzorak se smatra neodgovarajućim. Porijeklo ovih proizvoda je Bosna i Hercegovina.

Uzorci su analizirani na ukupno 166 aktivnih materija. Ostaci osam različitih aktivnih materija su pronađeni u koncentracijama jednakim ili višim od LOQ. Najčešće kvantifikovane aktivne materije su: boskalid (25.0%), ciazofamid (16.7%) i spinosad (16.7%).

Kod jednog uzorka pronađeni su ostaci aktivnih materija hlorprofam čija upotreba nije dozvoljena u Bosni i Hercegovini. Porijeklo proizvoda sa ostacima nedozvoljene aktivne materije je Bosna i Hercegovina. Više informacija o pronađenim ostacima pesticida u zelenoj salati su prikazani u Tabeli 18.

Tabela 18: Ostaci pesticida pronađeni u ili iznad granice kvantifikacije u zelenoj salati

Aktivna materija	MRL mg/kg	Utvrđena koncentracija mg/kg	Mjerna nesigurnost	% u uzorcima iznad LOQ	Status
Azoksistrobin	15	0.185	± 0.0925	8.3	Dopušten kao fungicide
Boskalid	50	0.039	± 0.0195		Dopušten kao fungicide
		0.013	± 0.0065		
		0.014	± 0.007		
Hlorprofam (RD)	0.05	0.017	± 0.0085		Nije dopušten
Hlorpirifos-metil	0.05	0.01	± 0.005	8,3	Dopušten kao insekticid
Ciazofamid*	0.01	0.918	± 0.459	16.7	Dopušten kao fungicide
		1.446	± 0.723		
			± 0.007		
Metalaksil (RD)	3	0.014	± 0.565	8.3	Dopušten kao fungicide
Spinosad (RD)	10	1.13	± 0.975	16.7	Dopušten kao insekticid
		1.95	± 0.0095		
Tiametoksam (RD)	5	0.019	± 0.0095	8.3	Dopušten kao insekticid samo za upotrebu u trajnim staklenicima

LOQ: granica kvantifikacije; MRL – maksimalno dozvoljena količina; * - Uzorci iznad MRL-a, neodgovarajući;

Zob u zrnu

U 2019. godini, ukupno je analizirano osam uzoraka zobi u zrnu. Niti u jednom uzorku, nisu pronađeni ostaci pesticida na nivou kvantifikacije.

Analizirani uzorci su bili porijeklom iz Njemačka (7) dok je jedan uzorak bio nepoznatog porijekla. Nije bilo uzoraka koji nisu u skladu sa važećim propisima. Uzorci su analizirani na ukupno 154 aktivne materije.

Hrana za dojenčad i malu djecu, osim početne i prijelazne hrane za dojenčad i prerađene hrane za djecu na bazi žitarica

U 2019. godini, ukupno je analizirano 10 uzoraka hrana za dojenčad i malu djecu, osim početne i prijelazne hrane za dojenčad i prerađene hrane za djecu na bazi žitarica. Niti u jednom uzorku nisu pronađeni ostaci pesticida na nivou kvantifikacije

Analizirani uzorci su bili porijeklom iz: Albanija (1), Bosna i Hercegovina (1), EU (3), Njemačka (4) i Slovenija (1). Nije bilo uzoraka koji nisu u skladu sa važećim propisima. Uzorci su analizirani na ukupno 180 aktivnih materija.

Kokošja jaja

U 2019. godini, ukupno je analizirano 10 uzoraka kokošjih jaja. Niti u jednom uzorku, nisu pronađeni ostaci pesticida na nivou kvantifikacije.

Analizirani uzorci su bili porijeklom iz: Bosna i Hercegovina (10). Nije bilo uzoraka koji nisu u skladu sa važećim propisima. Uzorci su analizirani na ukupno 23 aktivne materije.

Kravlje mlijeko

U 2019. godini, ukupno je analizirano 10 uzoraka kravljeg mlijeka. Niti u jednom uzorku, nisu pronađeni ostaci pesticida na nivou kvantifikacije.

Analizirani uzorci su bili porijeklom iz: Bosna i Hercegovina (6), Hrvatska (2), Mađarska (1) i Srbija (1). Nije bilo uzoraka koji nisu u skladu sa važećim propisima. Uzorci su analizirani na ukupno 23 aktivne materije.

Svinjska mast

U 2019. godini, ukupno je analizirano 10 uzoraka svinjske masti. Niti u jednom uzorku, nisu pronađeni ostaci pesticida na nivou kvantifikacije.

Analizirani uzorci su bili porijeklom iz: Bosna i Hercegovina (4), Hrvatska (2), Njemačka (1), Srbija (2), Slovenija (1). Nije bilo uzoraka koji nisu u skladu sa važećim propisima. Uzorci su analizirani na ukupno 23 aktivne materije.

3. Prehrambena izloženost i procjena rizika

Kratkotrajna (akutna) prehrambena procjena izloženosti, odnosi se na ocjenu unosa ostataka pesticida preko hrane u kratkom periodu, obično sa jednim obrokom ili u jednom danu. Dugotrajna (hronična) procjena izloženosti ima cilj da kvantifikuje unos pesticida konzumacijom kroz duži vremenski period, predviđa izloženost u toku života. Upoređivanjem rezultata hronične i akutne izloženosti sa relevantnim toksikološkim podacima (prihvatljeni dnevni unos (ADI) i akutna referentna doza (ARfD)), predstavlja indikator koji pokazuje da li izloženost konzumenata ostacima pesticida može predstavljati zdravstveni rizik za potrošače. Sve dok je prehrambena izloženost manja ili jednaka toksikološkim referentnim vrijednostima, utvrđenim na osnovu trenutnih naučnih saznanja, zdravstveni rizik za potrošače se može isključiti sa velikom vjerovatnoćom. Međutim, mogući štetni efekat na zdravlje ne može se upotpunosti isključiti ukoliko izloženost prekorači toksikološku referentnu vrijednost.

Izračun kratkotrajne izloženosti zdravstvenom riziku potrošača je dobijena iz utvrđenih vrijednosti ostataka pesticida u i na hrani korišćenjem metodologije koju je razvila i koristi EFSA. Za dugotrajanu prehrambenu izloženost, korišten je složeniji pristup, uzimajući u obzir podatke za sve neprerađene prehrambene proizvode, koju si uzorkovani u sklopu Programa kontrole u protekle tri godine.

Za ocjenu trenutne kratkotrajne i dugotrajne izloženosti ostacima pesticida prisutnim u hrani koja je analizirana u sklopu Programa kontrole, korištena je deterministička metodologija procjene rizika. Kao alat za ocjenu izloženost korišten je PRIMo Model-Pesticide Residue Intake Model, ver. 3.1 (EFSA (European Food Safety Authority), Anastassiadou M, Brancato A, Carrasco Cabrera L, Ferreira L, Greco L, Jarrah S, Kazocina A, Leuschner R, Magrans JO, Miron I, Pedersen R, Raczyk M, Reich H, Ruocco S, Sacchi A, Santos M, Stanek A, Tarazona J, Theobald A, Verani A, 2019. Pesticide Residue Intake Model-EFSA PRIMo revision 3.1 (update of EFSA PRIMo revision 3). EFSA supporting publication 2019: EN-1605. 15 pp. doi: 10.2903/sp.efsa.2019.EN-1605 Use of EFSA Pesticide Residue Intake Model, EFSA Journal 2018;16(1):5147). Ovaj model implementira principe WHO metodologije za kratkotrajnu i dugotrajnu procjenu rizika (FAO, 2016), na osnovu podataka o konzumaciji i težini evropske populacije. Dobijene rezultate bi trebalo posmatrati kao pregled rezultata konzervativne procjene rizika, s obzirom da oni mogu precjeniti trenutnu izloženost, ne uzimajući u obzir sve faktore koji mogu uticati na izloženost.

3.1 Kratkotrajna (akutna) procjena rizika – pojedinačni pesticidi

Kratkotrajna procjena izloženosti je sprovedena za hranu uzorkovanu u sklopu Programa kontrole 2019. i pokriva 180 aktivnih materija u 21-oj vrsti hrane: breskva, bijeli luk, glavati kupus, jabuka, ječam u zrnu, kornišon, kukuruz, krastavac, kravljе mlijeko, kokošija jaja, kruška, malina, paradajz, špinat, svinjska mast, stono grožđe, šljiva, vino od grožđa, zelena salata, zob u zrnu i hrana za dojenčad i malu djecu, osim početne i prijelazne hrane za dojenčad i prerađene hrane za djecu na bazi žitarica.

Akutne referentne doze (ARfD) za aktivne materije koje su pokrivene Programom kontrole su prikazane u Aneksu 2.

Izloženost je izračunata na osnovu rezultata laboratorijskih analiza 195 uzoraka uzetih u sklopu Programa kontrole. Utvrđeni nivo ostataka pesticida preko ili na nivou LOQ je identifikovan za svaku pojedinačnu kombinaciju pesticida/hrane i korišten je u procjeni kratkotrajne izloženosti.

3.1.1 Metodologija

Akutna dijetarna izloženost pesticidima je izračunata korišćenjem formule Međunarodne procjene kratkotrajnog unosa (engl. international estimation of short-term intake, IESTI) ova metodologija je propisana na sastanku eksperata JMPR (FAO, 2016) i modifikovana od strane EFSA-e na sljedeći način:

- Akutna izložnost je izračunata za sve kombinacije pesticida/hrane pokrivene Programom kontrole 2019. Procjena izloženosti je izračunata korišćenjem najveće utvrđene koncentracije (HR) za svaku kombinaciju pesticid/hrana.
- Izračuni izloženosti su sprovedeni odvojeno za svaku kombinaciju pesticida/hrana jer se smatralo

da je malo vjerovatno da potrošač u kratkom vremenskom periodu može konzumirati dva ili više različitih prehrambenih proizvoda u velikim porcijama i da ovi prehrambeni proizvodi sadrže ostatak pesticida u velikim koncentracijama;

- Izračun je obavljen sa pretpostavkom da je vjerovatno precjenjena aktuelna izloženost evropskih potrošača (npr. konzumacija određene hrane u velikim količinama) bez uzimanja u obzir uticaj obrade (industrijsku ili kućnu) hrane koja može umanjiti nivo ostataka pesticida (e.g. pranje, guljenje, kuhanje).
- Za kombinacije pesticida/hrane, gdje su svi rezultati ispod LOQ, nije sprovedena akutna procjena izloženosti, predpostavljajući da ukoliko nema ostataka, nema ni rizika;
- Izračun izloženosti za neprerađene proizvode je zasnovana na velikim porcijama konzumacije koje su implementirane u EFSA PRIMo modelu ver.3.1 (*EFSA, 2019*);

Procjenjena akutna izloženost kombinacije pesticid/hrana je upoređivana sa toksikološkim referentnim vrijednostima, obično ARfD vrijednostima.

3.1.2 Rezultati

U tabeli 19., prikazan je zbirni prikaz akutne procjene rizika:

- Prazna, bijela polja se odnose na kombinaciju pesticida/hrana za koje nije bilo uzoraka koji sadrže rezidue iznad limita kvantifikacije;
- Zelene čelije se odnose na aktivne materije za koje ARfD nije neophodna ili nije dostupna
- Za pesticide gdje je ARfD (ili alternativa ADI) dostupan i gdje je barem jedan uzorak kvantifikovan izloženost je izračunata. Rezultat koji je prikazan u tabeli se odnosi na na uzorak koji ima najvišu koncentraciju rezidua u dатој kombinaciji pesticid/hrana. Izračunata izloženost je prikazana kao procenata od ARfD (ili ADI-a);
- Crvena polja označavaju kombinaciju pesticid/hrana, gdje je prehrambena izloženost prelazi ARfD;
- Ukoliko je određenu kombinaciju pesticid/hrana, prehrambena izloženost ispod toksikološke refeentne vrijednosti u granicama 50<100% ARfD, čelija je obojena narandžasto;
- Ukoliko je za određenu kombinaciju pesticid/hrana, izračunata prehrambena izloženost ispod toksikološke refeentne vrijednosti u granicama 0<50% ARfD, čelija je obojena u žuto.

Ukupno, 180 aktivnih materija su posmatrana za akutnu prehrambenu izloženost.

Za bromopropilat, hlordan (RD), heptahlor (RD), heksakonazol i metoksihlor je trenutno dostupan samo ADI (ARfD je trenutno nedostupan te je za akutnu procjenu rizika korišten ADI). Korišćenje ADI umjesto ARfD je dodatni konzervativni element u procjeni rizika.

Za 28 aktivnih materija smatralo se da uspostavljane ARfD nije neophodno ili nije dostupan te akutna procjena rizika nije sprovedena: 2-fenilfenol, azoksistrobin, bifenil, boskalid, bromide ion, hlorantraniliprol, klofentezin (RD), difenilamin, diflubenzuron, etirimol, fenheksamid, fludioksonil (RD), flufenoksuron, heksitiazoks, iprovalikarb, krezoksamid-metil (RD) lufenuron, mandipropamid, pirimetanil, pencikuron, piriproksifen, kinoksifen, spirodiklofen, tebufenoziđ, teflubenzuron, tetradifon, tolklofos-metil i triflumuron.

Kod 127 aktivnih materija niti jedan rezultat nije prekoračio granicu kvantifikacije ili LOQ za bilo koji analizirani prehrambeni proizvod: 2,4-D, acefat, abamectin (RD), akrinatrin, dieldrin (RD), azinfos-metil, bifentrin, bitertanol, bromopropilat, bupirimate, buprofezin, kaptan, karbaril, karbofuran (RD), hlordan, hlorfenapir, hlormekvat, hlorotalonil, hlorpirifos, klofentezin (RD), klotianidin, ciflutrin, cimoksanil, cipermetrin, ciprokonazol, ciromazin, ciprodinil (RD), DDT (RD), deltametrin, diazinon, dihlorvos, dihloran, dikofol, dietofenkarb, dinikonazol, ditiokarbamat (RD), emamectin (RD), endosulfan, EPN,

epoksikonazol, etefon, etion, etofenproks, etokonazol, famoksadon, fenamidone, fenamifos, fenarimol, fenazakvin, fenbutatin oksid, fenitroton, fenoksikarb, fenpropatrin, fenpropidin (RD), fenpropimorf, fenpiroksimat, fention (RD), fenvalerate (RD), fipronil, flonikamid (RD), fluazifop-p (RD), flubendiamide, fluopikolid, flukvinkonazol, flusilazol (RD), flutriafol, fluksapiroksad, folpet, formetanate (RD), fostiazat, glifosat, haloksifop (RD), heptahlor, heksahlorobenzen, heksahlorocikloheksan (HCH) alfa-izomer, heksahlorocikloheksan (HCH) beta-izomer, heksakonazol, imazalil, indoksakarb (RD), iprodione, lambdachalotrin, lindan, linuron, malation (RD), mepanipirim, mepikvat, metamidofos, metidation, metiokarb (RD), metiomil, metoksihlor, metoksifenoziđ, monokrotosofos, miklobutanil, oksadiksil, oksamil, oksidemeton-metil (RD), paklobutrazol, paration, paration-metil, penkonazole, pendimetalin, permethrin (RD), fosmet (RD), pirimikarb (RD), pirimifos-metil, procimidon, profenofos, propargite, propikonazol, propizamid, prosulfokarb, protiokonazol, pimetrozin, piridaben, spiromesifen, spirotetramat (RD), spiroksamin, tau-fluvalinate, tebufenpirad, teflutrin, terbutilazine, tetriconazole, tiabendazole, tiokarb, triazofos, trifloksistrobin, i vinklozolin (RD). Za naprijed navedene aktivne materije, kada je u pitanju kratkotrajna prehrambena izloženost putem hrane koja je uzorkovana u sklopu Programa kontrole 2019, smatra se da ne postoji zabrinutost za zdravlje potrošača.

Kod 25 aktivnih materija, rezidue su kvantifikovane u jednom ili nekoliko analiziranih proizvoda, ali je procjenjeno da je izloženost ispod toksikoloških referentnih vrijednosti: acetamiprid, aldikarb (RD), ametoktradin, karbendazim (RD), hlorprofam, hlorpirifos-metil, ciazofamid, difenokonazol, dimetoat, dimetomorf, ditianon, dodin, fenbukonazol, fluopiram, imidakloprid, metalaksil, metrafenon, propamokarb (RD), piraklostrobin, spinosad (RD), tebukonazol, tiakloprid, tiametoksam (RD), tiofanat-metil, triadimenol (RD).

Kod jedne aktivne materije karbendazim (RD), utvrđeno je da akutna prehrambena izloženosti prelazi utvrđene toksikološke referentne vrijednosti (ARfD) i to za karbendazim u/na jabuci (243%).

Tabela 19. Rezultat kratkotrajna (akutne) prehrambene izloženosti (izražene kao % od toksikološke referente vrijednosti)

	Breskva	Glavati kupus	Zelena salata	Jagoda	Bijeli luk	Stočno grožđe	Kornišon	Šljiva	Vinski grožđe	Maline	Jabuka	Kruška	Kukuruz	Špinat	Ječam
Azoksistrobin ^(a)															
Acetamiprid	5	21													
Aldikarb					2										
Ametoktradin															
Boskalid ^(a)															
Karbendazim (RD)	33					9	0.8		1		243	94			
Hlorantranilipol ^(a)															
Hlorprofam				0.1											
Hlorpirifos-metil				0.4											
Ciazofamid			32												
Difenokonazol											0.7				
Diflubenzuron											43				
Dimetomorf		0.2							0.03						
Ditianon											1				
Dodin												2			
Fenbukonazol											1				
Fluopiram						0.5		0.1							
Imidakloprid	12							5							

Iprovalikarb					1		
Metalaksil		0.1		0.6		0	
Metrafenone	0.3						
Propamokarb							0.8
Piraklostrobin	31		2			6	
Piriproksifen	5						
Spinosad ^(a)		74	0.2				
Tebukonazol	40			5	3	10	37
Tiakloprid	47						9
Thiamethoxam		0.1					
Tiofanat-metil	0.9					2	
Triadimenol			0.5				

^(a) ARfD nije neophodna uslijed male akutne toksičnosti;

Vrijednosti ispod toksikološke granice a u razmaku od 50 - 100% ARfD, koji je ispod sigurnosne granice, utvrđen je kod jednog uzorka salate (spinosad) (75%) i jednog uzorka kruške (karbendazim) (94%).

Naglašavamo da rezultati kratkotrajne procjene rizika predstavljaju rezultat konzervativnog skrininga pristupa. Izračun izloženosti je spovedena ne uzimajući u obzir da se hrana konzumira poslije guljenja prerade, pranja te da se na taj način nivo ostataka značajno može umanjiti. Za mnoge pesticide, svakodnevna praksa pranja, guljenja mogu značajno umanjiti koncentraciju pesticida.

Iz dobijenih rezultata može se zaključiti da je malo vjerovatno da postoji rizik, u pogledu zdravstvenih posljedica, od kratkotrajne prehrambene izloženosti potrošača u Bosni i Hercegovini putem kombinacije pesticid/hrana koja je uzorkovana u sklopu monitoringa.

3.2 Dugotrajna (hronična) procjena rizika – pojedinačni pesticidi

3.2.1 Metodologija

Dugotrajna (hronična) prehrambena procjena izloženosti ocjenjuje očekivanu izloženost pojedinačnih konzumenata kroz duži vremenski period, u toku životnog ciklusa. Osnovni model za dugotrajanu procjenu rizika se zasniva na determinističkom pristupu koji je razvio JMPR (FAO, 2016).

Izloženost je izračunata na osnovu koncentracije ostataka pesticida utvrđenih u hrani u sklopu programa kontrole sprovedenih u 2017, 2018, i 2019. godini.

Korištena su dva scenarija za računanje hronične procjene rizika i to: prilagođena gornja granica (upper-bound - UB) i donja granica (lower-bound - LB).

Za dobijanje gornje granice izloženosti korištena metodologija predstavlja konzervativan pristup i vjerovatno prelazi realni rizik. Za uzorce bez kvantifikovanih rezidua uzeta je pretpostavka da se rezidue prisutne u brojčanoj vrijednosti LOQ-a.

Za dobijanje donje granice izloženosti se zasniva na pretpostavkama da su uzorci sa utvrđenim vrijednostima ispod LOQ, potpuno slobodni od ostataka pesticida. Dobijena vrijednost donje granice je korisna jer dopunjuje vrijednosti gornje granice za procjenu izloženosti u cilju boljeg razumjevanja nesigurnosti rezultata za uzorce bez kvantifikovanih vrijednosti rezidua (rezidue ispod LOQ).

Nivo ostataka pesticida, korišten kao ulazna vrijednost za hroničnu izloženost, je dobijena u skladu sa sljedećim pristupom:

- Za svaku kombinaciju pesticid/hrana, ukupna srednja koncentracija ostataka je izračunata;
- U prilagođenom pristupu gornja granica (UB), kalkulacija ukupne srednje vrijednosti rezidua za datu kombinaciju pesticide/hrana je sprovedena s pretpostavkom da je nivo rezidua ispod LOQ sadrži ostatake u nivou numeričke vrijednosti LOQ-a. Ukoliko nije bilo pozitivnih rezultata niti za jedan analizirani uzorak za datu kombinaciju pesticide/hrana (npr. svi uzorci su imali rezultat ispod LOQ), doprinos te hrane ukupnom prehrambenom unosu nije uzet u obzir, s pretpostavkom nije korišten/nema ostataka;
- Za scenario donja granica (LB), rezultati ispod LOQ su smatrani kao numerička vrijednost nula, s pretpostavkom da pesticidi nisu prisutni u uzorku;
- Samo rezultati za neprerađene proizvode su korišteni u izračunu izloženosti;
- Srednja vrijednost koncentracije rezidua je izračunata za sve aktivne materije i za sve proizvode uzorkovane u sklopu Monitoringa za koje su podaci o konzumaciji su uneseni u PRIMo model ver.3.1;
- S obzirom da Bosna i Hercegovina još uvijek nema podatke o konzumaciji za procjenu izloženosti su korišteni rezultati GEMS/Food G10 Cluster diets studije. GEMS/Food Cluster diets se odnosi na opštu populaciju prosječne tjelesne mase 60 kg. Istraživanje je rađeno u zemljama: Bugarska, Hrvatska, Kipar, Estonia, Italija, Latvija i Malta.

Toksikološke referentne vrijednosti (ADI) korišćene za procjenu rizika su navedene u Aneksu 2.

3.2.2 Rezultati

Rezultati za hroničnu prehrambenu izloženost su procjenjivani za svaku aktivnu materiju (gornja granica i donja granica scenarios) su prikazani u Tabeli 20. Dobijeni rezultati su izraženi kao procenat od ADI.

Tabela 20. Rezultati hronične prehrambene izloženosti

Aktivna materija	Dugotrajna izloženost (u % od ADI)	
	Gornja granica (UB)	Donja granica (LB)
2,4-D	0.017	0.0009
2-fenilfenol	2.8	2.8

Abamektin	0.3	0.012
Acetamiprid	0.2	0.1
Akrinatrin	0.1	0.004
Ametocradin	0.00	0.00
Azoksrobin	0.04	0.02
Bifentrin	0.004	0.001
Boskalid	0.1	0.05
Bromopropilat	0.002	0.001
Kaptan	0.002	0.000
Karbaril	0.000	0.000
Karbendazim (RD)	0.5	0.1
Hlorantranilipol	0.002	0.001
Hlorotalonil	0.05	0.01
Hlorprofam	0.01	0.001
Hlorpirifos	1.7	0.4
Hlorpirifos-metil	0.033	0.003
Klotianidin	0.005	0.000
Ciazofamid	0.05	0.05
Cipermetrin	0.004	0.001
Ciprodinil	0.01	0.002
Deltametrin	0.04	0.02
Diazinon	4.1	0.2
Dihlorvos	0.6	0.1
Difenconazole	0.08	0.01
Diflubenzuron	0.05	0.04
Dimetoat	0.5	0.05
Dimetomorf	0.04	0.01
Diphenylamine	0.000	0.000
Ditianon	0.08	0.01
Fenvalerat (RD)	0.1	0.007
Etofenproks	0.01	0.006
Fenazakvin	0.17	0.02
Fenbukonazol	0.14	0.02
Fenoksikarb	0.014	0.001
Fludioksionil	0.000	0.000
Fluopiram	0.2	0.03
Imazalil	4.56	4.55
Imidakloprid	0.1	0.01
Indoksakarb (RD)	0.2	0.01
Iprodion	0.04	0.03
Iprovalikarb	0.1	0.03
Lambda cihalotrin	0.7	0.3
Malation	0.06	0.03
Mandipropamid	0.01	0.002
Metalaksil	0.02	0.003
Metoksifenozide	0.01	0.001
Metrafenone	0.002	0.000
Penconazole	0.03	0.015
Propamokarb	0.001	0.001
Piraklostobin	0.1	0.01
Pirimetanil	0.058	0.048
Piriproksifen	0.002	0.001
Spinosad	0.43	0.42
Spirodiklofen	0.1	0.01
Spiromesifen	0.042	0.003
Tebukonazol	0.1	0.033
Tetraconazole	0.078	0.009
Tiabendazole	0.04	0.03
Tiakloprid	0.2	0.1
Tiametoksam	0.03	0.01
Tiofanat-metil	0.005	0.001
Triadimenol	0.01	0.004

Trifloksistrobin	0.001	0.000

sc.: scenario; ADI: prihvatljivo dnevni unos;

U prilagođenom gornja granica scenariju izračuna izloženosti, dugotrajna izloženost manja je od 100% od prihvatljivog dnevnog unosa (ADI) za sve aktivne materije.

Za sve posmatrane aktivne materije postoji široka sigurnosna granica do toksikološke referentne vrijednosti; Za 61 pesticida/scenario, procjenjena dugotrajna izloženost je manja od 1% od ADI. Za četiri aktivne materije, procjenjena dugotrajna izloženost nalazi se u rasponu od 1% do 4.56% od ADI. Na osnovu naprijed navedenog može se zaključiti da za posmatrane pesticide, u skladu sa trenutnim naučnim saznanjima, ne postoji hronični zdravstveni rizik za potrošače.

Kod scenerija (LB) donja granica, takođe nije bilo aktivnih materija, koje prekoračuju procjenjenu ADI vrijednost.

Prilikom interpretacije rezultata treba uzeti u obzir da su za procjenu izloženosti korišteni podaci srednje vrijednosti prosječne mase 60 kg.

Najveća dobijena vrijednost postotka od ADI, koji i je dalje značajno ispod toksikološkog nivoa je utvrđena za aktivnu materiju imazalil (4.56%). A najveći doprinos ukupnoj dugotrajnoj izloženosti je putem konzumacije narandži. U obzir treba uzeti da se prilikom izračuna izloženosti je spovedena ne uzimajući u obzir da se hrana konzumira poslije guljenja prerade, pranja te da se na taj način nivo ostataka značajno može umanjiti.

Za pojedine aktivne materije postoji značajna razlika između UB i LB scenerija, i posljedica je rezultata LOQ-a.

Na osnovu korištenih podataka o konzumaciji za odrasle osobe (GEMS/Food G10), podataka o utvrđenoj prisutnosti ostataka pesticida koji su praćeni u sklopu programa kontrole iz 2017., 2018. i 2019. godine, može se zaključiti da je malo vjerovatno da dugotrajna prehrambena izloženost pesticidima, u utvrđenim koncentracijama, predstavlja rizik za zdravlje potrošača u Bosni i Hercegovini.

4. Zaključci i preporuke

Od ukupno 195 analiziranih uzoraka u 2019. godini, 54 uzorka (27,7%) su sadržavala ostatke pesticida u/iznad nivoa kvantifikacije. Broj uzoraka sa detektovanim ostacima pesticida iznad nivoa kvantifikacije u 2018. godini je iznosio 91 (46.6%) od ukupno 195 uzorkovanih. Broj uzoraka sa detektovanim ostacima iznad nivoa kvantifikacije je manji u 2019. godini nego u 2018. godini i jednim dijelom je posljedica razlike u odabiru proizvoda koji su uzorkovani u sklopu Programa kontrole. Proizvodi poput banane, grejp, brokula, imali su nivo kvantifikacije ostataka pesticida u ili iznad 90% uzoraka, a uzorkovani su u 2018. godini.

U 2019. godini pet uzoraka je bilo neodgovarajuće (2.56%). Radilo se o uzorcima zelene salate (2), breskve (1), jabuke (1) i kukuruza u zrnu (1). Kod jednog uzorka glavatog kupusa (1.54%) utvrđeni su ostaci pesticida, iznad propisanog MRL-a, u granicama mjerne nesigurnosti, te se uzorak smatra odgovarajućim. (Vidi Tabelu 1.).

U 2019. godini je ukupno je šest uzoraka (3,07%) sadržilo ostake pesticida iznad propisanog MRL-a. U 2018. četiri uzorka (2.0%) su sadržala ostake pesticida iznad MRL-a. U 2017. godini takođe kod četiri (2.0%) uzorka su utvrđeni ostaci pesticida iznad MRL-a, što pokazuje da su rezultati analiza u približno istom nivou kao prethodnih godina.

Brzom procjenom rizika kod jednog uzorka procjenjeno prekoračenje utvrđene toksikoloških referentnih vrijednosti (ARfD) (243%) za aktivnu materiju karbendazim kod jednog uzorka jabuke. Agencija je nadležnim inspekcijskim organima, za uzorce koji nisu bili u skladu sa važećim propisima, uputila preporuke kako bi mjere koje preduzimaju bile u skladu sa procjenom rizika. Detektovane aktivnih materija koje imaju visok nivo kvantifikacije, trebali bi se uključiti u Program kontrole i u narednoj godini.

Rezultati laboratorijskih analiza su pokazali da je 14 proizvoda sadržavalo ostatke aktivnih materija koje se ne nalaze na Spisku aktivnih materija dozvoljenih za upotrebu u fitofarmaceutskim sredstvima u Bosni i Hercegovini. Detektovani ostaci aktivnih materija su (broj u zagradi označava u koliko su proizvoda detektovani): aldiskarb (1), karbendazim (RD) (12), hloroprofam (1). Prisustvo aktivne materije karbendazim može se u određenoj mjeri objasniti činjenicom da je karbendazim glavni produkt razgradnje odobrene aktivne materije tiofanat-metil (EFSA, 2014d). Proizvodi sa ostacima nedozvoljenih aktivnih materija su bili poruklom iz: Argentina (1); Bosna i Hercegovina (7); Italija (1); Srbija (1); Egipat (1); Moldavija (2) Makedonija (1). U 2018 godini 46 proizvoda je sadržavalo ostatke aktivnih materija koje se ne nalaze na Spisku aktivnih materija dozvoljenih za upotrebu u fitofarmaceutskim sredstvima u Bosni i Hercegovini. U 2019. godini imamo značajno manji broj detektovanih aktivnih materija čija upotreba nije dozvoljena te se može zaključiti da je naprijed navedeno rezultat preduzetih mjer od strane nadležnih organa u vidu upoznavanje proizvođače sa obaveznom primjenom dobre poljoprivredne parkse, te preduzimaju korektivne mjeru kada je to potrebno.

Prisustvo aktivnih materija čija upotreba nije odobrena može biti signal o mogućim zloupotrebama neodobrenih aktivnih materija ali mogu biti i posljedica razgradnje odobrenih aktivnih materija (tiofanat-metil → karbendazim). Nadležni inspekcijski organi poštujući princip sljedivosti, prilikom službene kontrole subjekta u poslovanju sa hranom, obavezno provjeravaju da li su utvrđeni ostaci aktivne materije posljedica upotrebe nedozvoljenog fitofarmaceutskog sredstva, ili su prisutni kao rezultat metaboličkog procesa. Takođe zbog perzistentnosti pojedine aktivne materije mogu ostati u životnoj sredini godinama nakon njihove upotrebe.

Rezultati Programa kontrole su značajan izvor informacija o prehrambenoj izloženosti potrošača u Bosni i Hercegovini ostacima pesticida. Agencija je uradila kratkotrajnu (akutnu) procjenu prehrambene izloženosti ljudi za svaku kombinaciju pesticid/hrana koji su uzorkovani u sklopu Programa kontrole 2018. Za procjenu je korišćen deterministički model koji je detaljno opisan u poglavљu "Kratkotrajna (akutna) procjena rizika – pojedinačni pesticidi". Iz dobijenih rezultata može se zaključiti da je malo vjerovatno da postoji rizik, u pogledu zdravstvenih posljedica, od kratkotrajne prehrambene izloženosti potrošača u Bosni i Hercegovini putem kombinacije pesticid/hrana koja je uzorkovana u sklopu monitoringa.

Rezultat dugotrajne (hronične) prehrambene izloženosti, uzeo je u obzir sve neprerađene prehrambene

proizvode u kojim su utvrđeni ostaci pesticida u sklopu programa kontrole 2017. 2018. i 2019. godine, te pokazuje da je prehrambena izloženost znatno ispod utvrđene ADI vrijednosti u svim scenarijima. U skladu sa naprijed navednim može se zaključiti da je malo vjerovatno da dugotrajna prehrambena izloženost pesticidima, u utvrđenim koncentracijama, predstavlja rizik za zdravlje potrošača u Bosni i Hercegovini.

Treba uzeti u obzir da je Program kontrole uključivao mali broj uzoraka, te informaciju da Bosna i Hercegovina ne posjeduje podatke o konzumaciji, te da su za ocjenu prehrambene izloženost korišćeni podaci studije GEMS/Food G10 Cluster diets. Studija je rađena u zemljama: Bugarska, Krvatska, Kipar, Estonia, Italija, Latvija i Malta i odnosi se na opštu populaciju prosječne tjelesne mase 60 kg. Prikazana procjena prehrambene izloženosti, zbog nedostatka podataka o prehrabnenim navikama, nije uzela u obzir prehrambenu izloženost djece kao najosjetljivije populacijske grupe.

Ovaj izveštaj ima za cilj pružiti informacije nadležnim organima i svim zainteresovanim stranama koji imaju odgovornosti u lancu ishrane. Izvještaj predstavlja dobru osnovu prilikom odabira prioriteta prilikom izrade kontrolnih planova. Preventivni pristup u ranoj fazi poljoprivredne proizvodnje, može doprinjeti smanjenju stavljanja na tržište hrane koja nije u skladu sa važećim propisima i uticati na smanjenje prehrambene izloženosti potrošača u Bosni i Hercegovini ostacima pesticida.

Polazeći od naprijed navedenog, predlaže se Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, da nakon razmatranja Izvještaja o sprovedenom Programu kontrole ostataka pesticida u i na hrani biljnog i životinjskog porijekla u Bosni i Hercegovini za 2019. godinu, donese sljedeće zaključke:

1. Usvaja se Izvještaj o sprovedenom Programu kontrole ostataka pesticida u i na hrani biljnog i životinjskog porijekla u Bosni i Hercegovini za 2019. godinu.
2. Zadužuje se Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine da kontinuirano u okviru svojih nadležnosti u saradnji s nadležnim organima Bosne i Hercegovine, entiteta i Brčko distrikta BiH sprovodi sve neophodne aktivnosti u vezi sa planiranjem, pripremom i sproveđenjem programa kontrole ostataka pesticida u i na hrani biljnog i životinjskog porijekla u Bosni i Hercegovini i u narednom periodu.
3. Preporučuje se nadležnim inspekcijskim organima Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i kantona, da prilikom izrade kontrolnih planova i planiranju službenih kontrola, koriste podatke dostavljene u Izvještaju o sprovedenom Programu kontrole ostataka pesticida u i na hrani biljnog i životinjskog porijekla u Bosni i Hercegovini za 2019. godinu, kako bi isti bili zasnovani na procjeni rizika.

Literatura

Zakon o hrani („Službeni glasnik BiH“, broj 50/04)

Zakonom o fitofarmaceutskim proizvodima BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 49/04)

Pravilnik o maksimalnim nivoima ostataka pesticida u i na hrani i hrani za životinje biljnog i životinjskog porijekla („Službeni glasnik BiH“, broj 89/12 i 92/17)

Pravilnika o prerađenoj hrani na bazi žitarica i hrani za bebe za dojenčad i malu djecu („Službeni glasnik BiH“, broj 86/13)

Pravilnikom o metodama uzorkovanja za provođenje službene kontrole ostataka pesticida u i na proizvodima biljnog i životinjskog porijekla („Službeni glasnik BiH“, broj 78/12)

Spiskak aktivnih materija dozvoljenih za upotrebu u fitofarmaceutskim sredstvima u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 15/19, 37/19 i 56/19)

Uredbi Komisije (EU) broj 2018/555 o koordinisanom višegodišnjem programu kontrole koji se provodi u državama Evropske unije za period 2019.-2021. godine

Guidance document on analytical quality control and method validation procedures for pesticides residues analysis in food and feed (SANTE/11813/2017)

PRIMo Model-Pesticide Residue Intake Model, ver. 3.1 (EFSA (European Food Safety Authority), Anastassiadou M, Brancato A, Carrasco Cabrera L, Ferreira L, Greco L, Jarrah S, Kazocina A, Leuschner R, Magrans JO, Miron I, Pedersen R, Raczyk M, Reich H, Ruocco S, Sacchi A, Santos M, Stanek A, Tarazona J, Theobald A, Verani A, 2019. Pesticide Residue Intake Model- EFSA PRIMo revision 3.1 (update of EFSA PRIMo revision 3). EFSA supporting publication 2019: EN-1605. 15 pp. doi: 10.2903/sp.efsa. 2019.EN-1605 Use of EFSA Pesticide Residue Intake Model, EFSA Journal 2018;16(1):5147)

EFSA (European Food Safety Authority), 2014. Peer review of the pesticide risk assessment of the active substance esfenvalerate EFSA Journal 2014; 12(11):3873

EFSA (European Food Safety Authority), 2010. Peer review of the pesticide risk assessment of the active substance carbendazim EFSA Journal 2010; 8(5):1598

EFSA (European Food Safety Authority), 2018. Peer review of the pesticide risk assessment of the active substance cypermethrin EFSA Journal 2018; 16(8):5402

EFSA (European Food Safety Authority), 2019. Evaluation of confirmatory data for spinosad to address data gaps identified in the MRL review EFSA Journal 2019; 17(2):5592

EFSA (European Food Safety Authority), 2019. Scientific report on the 2017 European Union report on pesticide residues in food. EFSA Journal 2019;17(6):5743

FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations), 2016. Submission and evaluation of pesticide residues data for the estimation of Maximum Residue Levels in food and feed. Pesticide Residues. 3rd Ed. FAO Plant Production and Protection Paper 225, 286 pp.

Scholz R, 2018. European database of processing factors for pesticides. EFSA supporting publication 2018;15(11): EN-1510

EFSA and RIVM (European Food Safety Authority and the Dutch National Institute for Public health and the Environment), 2015. EFSA Scientific Workshop, co-sponsored by FAO and WHO: Revisiting the International Estimate of Short-Term Intake (IESTI equations) used to estimate the acute exposure to pesticide residues via food. EFSA supporting publication 2015;12(2):EN-907, 81 pp.

Aneks 1 – Pregled kombinacija aktivnih materija i proizvoda koji su analizirani u sklopu Programa kontrole 2019.

Pesticid ^(a)	Definicije rezidua ^(b)	Grupa hrane koja je analizirana ^(c)	Hrana u kojoj je izvršena analiza ^(d)
2,4-D (RD)	2,4-D (suma 2,4-D i njegovih soli, njegovih konjugata i njegovih estera izražena kao 2,4-D)	B	Zs, P, Š, Hdm
2-fenilfenol	2-Fenilfenol	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Abamektin (RD)	Abamektin (suma avermektina B1a, avermektina B1b i delta-8,9 izomera avermektina B1a)	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Acefat	Acefat	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Acetamiprid (RD)	Acetamiprid	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Akrinatrin	Akrinatrin i njegov enantiomer	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Aldikarb (RD)	Aldikarb (suma aldkarba, njegovih sulfoksida i njegovih sulfona, izražena kao aldkarb)	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Dieldrin (RD)	Aldrin i Dieldrin (aldrin i dieldrin kombinirani izraženi kao dieldrin)	B, Ž	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm, Kj, Km, Sm
Azinfos-metil	Azinfos-metil	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Azoksistrobin	Azoksistrobin	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Bifentrin	Bifentrin(zbroj izomera)	B, Ž	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm, Kj, Km, Sm
Bifenil	Bifenil	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Bitertanol	Bitertanol	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Boskalid (RD)	Boskalid	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Bromid ion	Bromid ion	B	Zs, P, Hdm
Brompropilat	Brompropilat	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Buprofezin	Buprofezin	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Kaptan (RD)	Suma kaptana i THPL-a, izražen kao kaptan (R)(A)	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Karbaril	Karbaril	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Karbendazim (RD)	Karbendazim i benomil (suma benomila i karbendazima izražena kao karbendazim)	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Karbofuran (RD)	Karbofuran (suma karbofurana i 3-hidroksi-karbofurana izražena kao karbofuran)	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Hlorantraniliprol	Hlorantraniliprol (DPX E-2Y45)	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm

Hlорfenапир	Hlорfenапир	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Hlормекват	Hlормекват	B	P, Zz, Hdm
Hlorotalonil (RD)	Hlorotalonil	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Hlorprofam	Hlorprofam	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Hlорpirифос	Hlорpirифос	B, Ž	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm, Kj, Km, Sm
Hlорpirифос-метил	Hlорpirифос-метил	B, Ž	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm, Kj, Km, Sm
Kloфентезин (RD)	Kloфентезин	B	B, Bl, Gk, J, Ja, K, Kr, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Hdm
Klotianидин	Klotianидин	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Ciflутрин	Ciflутрин (ciflутрин уključujući druge smjese sastavnih izomera (suma izomera))	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Cимоксанил	Cимоксанил	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Cиперметрин	Cиперметрин (циперметрин уključujući druge smjese sastavnih izomera (suma izomera))	B, Ž	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm, Kj, Km, Sm
Ciprokonазол	Ciprokonазол	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Cипродинил (RD)	Cипродинил	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Cиromазин	Cиromазин	B	Zs, P, Hdm
Dелтаметрин	Dелтаметрин (cis-deltametrин)	B, Ž	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm, Kj, Km, Sm
Dиазинон	Dиазинон	B, Ž	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm, Kj, Km, Sm
Dихлорвос	Dихлорвос	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Dихлоран	Dихлоран	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Дикофол (RD)	Дикофол (сума p,p и о,p изомера)	B	B, Bl, Gk, J, Ja, K, Kr, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Hdm
Диетофенкарб	Диетофенкарб	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Дифлубензурон (RD)	Дифлубензурон	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Диметоат (RD)	Диметоат	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Диметоморф	Диметоморф (сума изомера)	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Диниконазол	Диниконазол	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Дифениламин	Дифениламин	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Дитианон	Дитианон	B	B, J, Hdm
Дитиокарбамати (RD)	Дитиокарбамати (дитиокарбамат израzen kao CS2, уključujući maneb, mankozeb, metiram, propineb, tiram i ziram)	B	B, Bl, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Zs, Zz, Hdm
Додин	Додин	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm

Endosulfan (RD)	Endosulfan (suma alfa i beta-izomera i endosulfan-sulfat izražen kao endosulfan)	B, Ž	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm, Kj, Km, Sm
Epoksikonazol	Epoksikonazol	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Etefon	Etefon	B	B, J, P, Vg, Hdm
Etion	Etion	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Etirimol	Etirimol	B	B, Bl, Gk, J, Ja, K, Kr, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Hdm
Etofenproks	Etofenproks	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Famokсадон	Famokсадон	B, Ž	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm, Kj, Km, Sm
Fenamidon	Fenamidon	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Fenamifos (RD)	Fenamifos (suma fenamifosa i njegovih sulfoksida i sulfona izražena kao fenamifos)	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Fenarimol	Fenarimol	B	B, Bl, Gk, J, Ja, K, Kr, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Hdm
Fenazakvin	Fenazakvin	B	B, Bl, Gk, J, Ja, K, Kr, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Hdm
Fenbukonazol	Fenbukonazol	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Fenbutatin oksid	Fenbutatin oksid	B	J, Ja, B, P, Vg, Hdm
Fenheksamid	Fenheksamid	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Fenitroton	Fenitroton	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Fenoksikarb	Fenoksikarb	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Fenpropatrin	Fenpropatrin	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Fenpropidin (RD)	Fenpropidin (suma fen- propidina i njegovih soli, izražen kao fen-propidin)	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Fenpropimorf (RD)	Fenpropimorf (suma izomera)	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Fenpiroksimat (RD)	Fenpiroksimat	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Fention (RD)	Fention (fention i njegov oksigen analog, njihovi sulfoksidi i sulfoni izraženi kao osnovni)	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Fenvalerat (RD)	Fenvalerat i Esfenvalerat (suma RR i SS izomera)	B, Ž	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm, Kj, Km, Sm
Fipronil (RD)	Fipronil (suma fipronila+sulfon metabolit (MB46136) izražen kao fipronil)	B, Ž	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm, Kj, Km, Sm
Flonikamid (RD)	Flonikamid: suma flonikamida, TENA-e i TENG-a, izražen kao flonikamid	B	J, B, Š, Zs, P, Zz, Jz, Hdm
Fluazifop-p (RD)	Fluazifop-P butil (suma svih sastavnih izomera fluazifopa te njegovih estera i konjugatora, izraženih kao fluazifop)	B	Ja, Gk, Zs, Š, P, Hdm
Flubendiamid	Flubendiamid	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M,

			P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Fludioksonal (RD)	Fludioksonal	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Flufenoksuron	Flufenoksuron	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Fluopikolid	Fluopikolid	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Fluopiram (RD)	Fluopiram	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Flukvinokonazol	Flukvinokonazol	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Flusilazol (RD)	Flusilazol	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Flutriafol	Flutriafol	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Fluksapiroksad	Fluksapiroksad	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Folpet (RD)	Suma folpeta i ftalimida, izražen kao folpet	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Formetanat	Formetanat: suma formetanata i njegovih soli izražen kao formetanat (hidrohlorid)	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Fostiazat	Fostiazat	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Glifosat	Glifosat	B, Ž	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm, Kj, Km, Sm
Haloksifop	Haloksifop (zbroj haloksifopa, njegovih estera, soli i konjugata izražen kao haloksifop (zbroj R-izomera i S-izomera u bilo kojem omjeru))	B	J, Gk, Hdm
Heksakonazol	Heksakonazol	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Heksitiazoks	Heksitiazoks	B	B, Bl, Gk, J, Ja, K, Kr, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Hdm
Imazalil	Imazalil	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Imidakloprid	Imidakloprid	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Indoksakarb	Indoksakarb (suma indoksakarba i njegova R enantiomera)	B, Ž	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Km, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Iprodion (RD)	Iprodion	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Iprovalikarb	Iprovalikarb	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Krezoksim-metil (RD)	Krezoksim-metil	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Lambda-cihalotrin (RD)	Lambda-cihalotrin	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Linuron	Linuron	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Lufenuron	Lufenuron	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Malation (RD)	Malation (suma malationa i malaoksona izražen kao malation)	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Mandipropamid	Mandipropamid	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm

Mepanipirim	Mepanipirim (mepanipirim i njegovi metaboliti (2-anilino-4-(2-hidroksipropil)-6-metilpirimidin) izražen kao mepanipirim)	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Mepikvat	Mepikvat (suma mepikvata i njegovih izražen kao mepikvat hlorid)	B	Jz, Zz, Hdm
Metalaksil	Metalaksil i metalaksil-M (metalaksil uključujući druge smješte koje sadrže izomere uključujući metalaksil-M (suma izomera))	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Metamidofos	Metamidofos	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Metidation	Metidation	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Metiokarb (RD)	Metiokarb (suma metiokarba i metiokarb-sulfoksida i sulfona, izražena kao metiokarb)	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Metomil (RD)	Metomil	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Tiodikarb	Tiodikarb	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Metoksifenoziđ	Metoksifenoziđ	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Metrafenon	Metrafenon	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Monokrotofos	Monokrotofos	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Miklobutanol (RD)	Miklobutanol	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Oksadiksil	Oksadiksil	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Oksamil	Oksamil	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Oksidemeton-metil (RD)	Oksidemeton-metil (suma oksidemeton-metila i demeton-S-metilsulfona izražen kao oksidemeton-metil)	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Paklobutrazol	Paklobutrazol	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Paration	Paration	B, Ž	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm, Kj, Km, Sm
Paration-metil (RD)	Paration-metil (suma parathiometila i paraokson-metil izražen kao parathion metil)	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Penkonazol	Penkonazol	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Pencikuron	Pencikuron	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Pendimetalin	Pendimetalin	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Permetrin	Permetrin (suma izomera)	B, Ž	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm, Kj, Km, Sm
Fosmet	Fosmet (suma fosmet i fosmet okson izraženi kao fosmet)	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Pirimikarb (RD)	Pirimikarb	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Pirimifos-metil	Pirimifos-metil	B, Ž	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm,

			Kj, Km, Sm
Procimidon (RD)	Procimidon	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Profenofos	Profenofos	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Propamokarb (RD)	Propamokarb (suma propamokarba i njegovih soli, izražen kao propamokarb)	B	Ja, Gk, Š, Zs, P, Jz, Hdm
Propargit	Propargit	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Propikonazol	Propikonazol (suma izomera)	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Propizamid (RD)	Propizamid	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Prosulfokarb	Prosulfokarb	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Protiokonazol	Protiokonazol: protiokonazol-destio (suma izomera)	B	Gk, Zs, P, Zz, Jz, Hdm
Pimetrozin	Pimetrozin	B	Gk, Zs, Ja, Š, P, Hdm
Piraklostrobin	Piraklostrobin	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Piridaben	Piridaben	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Pirimetanil (RD)	Pirimetanil	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Piriproksifen	Piriproksifen	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Kinoksifen	Kinoksifen	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Spinosad	Spinosad (spinosad, suma spinosina A i spinosina D)	B	B, Bl, Gk, J, Ja, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Spirodiklofen	Spirodiklofen	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Spiromesifen	Spiromesifen	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Spiroksamin (RD)	Spiroksamin (suma izomera)	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Spirotetramat	Spirotetramat i njegova 4 metabolita BYI08330-enol, BYI08330-ketohidroksi, BYI08330-monohidroksi i BYI08330enol-glukozid izraženi kao spirotetramat	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Tau-fluvalinat	Tau-Fluvalinat	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Tebukonazol (RD)	Tebukonazol	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Tebufenoziđ	Tebufenoziđ	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Tebufenpirad	Tebufenpirad	B	B, Bl, Gk, J, Ja, K, Kr, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Hdm
Teflubenzuron	Teflubenzuron	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Teflutrin	Teflutrin	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Terbutilazin	Terbutilazin	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Tetrakonazol	Tetrakonazol	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Tetradifon	Tetradifon	B	B, Bl, Gk, J, Ja, K, Kr, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Hdm

Tiabendazol (RD)	Tiabendazol	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Tiakloprid	Tiakloprid	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Tiametoksam	Tiametoksam	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Tiofanat-metil	Tiofanat-metil	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Tolklofos-metil	Tolklofos-metil	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Triadimefon	Triadimefon	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Triadimenol	Triadimenol	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Triazofos	Triazofos	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Trifloksistrobin (RD)	Trifloksistrobin	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Triflumuron	Triflumuron	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Vinklozolin	Vinklozolin	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Etoksazol	Etoksazol	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Hlordan	Hlordan (suma cis i trans hloradana)	Ž	Kj, Km, Sm, Hdm
DDT (RD)	DDT (suma p,p'-DDT, o,p'-DDT, p-p'-DDE i p,p'-TDE (DDD) izražen kao DDT)	Ž	Kj, Km, Sm, Hdm
Heptahlor (RD)	Heptahlor (suma heptahlora i heptahlor epokside izražena kao heptahlor)	Ž	Kj, Km, Sm, Hdm
Heksahlorobenzen	Heksahlorobenzen	Ž	Kj, Km, Sm, Hdm
Heksahlorociklohesan, alfa-izomer	Heksahlorocikloheksan (HCH), alfa-izomer	Ž	Kj, Km, Sm, Hdm
Heksahlorociklohesan, beta-izomer	Heksahlorocikloheksan (HCH), beta-izomer	Ž	Kj, Km, Sm, Hdm
Lindan (gama izomer heksahlorocikloheksan (HCH))	Lindan (gama izomer heksahlorocikloheksan (HCH))	Ž	Kj, Km, Sm, Hdm
Metoksihlor	Metoksihlor	Ž	Kj, Km, Sm, Hdm
Ametoktradin	Ametoktradin	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Bupirimat	Bupirimat	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Ciazofamid	Ciazofamid	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
Emamektin	Emamektin benzoat B1a, izražen ko emamektin	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm
EPN	EPN	B	B, Bl, Gk, J, Ja, Jz, K, Kr, Kz, M, P, Š, Sg, Šlj, Vg, Zs, Zz, Hdm

- (a) Aktivne materije na koje su ispitivani uzorci biljnog i životinjskog porijekla
 (b) Definicije prema Pravilniku o maksimalnoj razini ostataka pesticida u i na hrani i hrani za životinje biljnog i životinjskog podrijetla („Službeni glasnik BiH”, br. 89/12 i 92/17)
 (c) B-uzorci biljnog porijeka; Ž- Uzorci životinjskog porijekla

(d) B=Breskva; Bl=Bijeli luk; Gk=Glavati kupus; J=Jabuka, Ja=Jagoda; Jz=Ječam u zrnu; K=Kornišon; Kr=Kruška; Kz=Kukuruz u zrnu; M=Malina; P=Paradajz; Š=špinat; Sg=Stolno grožđe; Šlj=Šljiva; Vg=Vino od grožđa; Zs=Zelena salata; Zz=Zob u zrnu; Hdm=Hrana za dojenčad i malu djecu

Aneks 2 – Toksikološke informacije korištene prilikom prehrambene procjene izloženosti

Aktivna materija	ADI (mg/kg t.m na dan)	Godina	Izvor	ARfD (mg/kg t.m)	Godina	Izvor
2-fenilfenol	0.4	2008	EFSA	Nije primjenjivo	2008	EFSA
Abamektin (RD))	0.0025	2016	EFSA	0.005	2016	EFSA
Acefat	0.03	2005	JMPR	0.1	2005	JMPR
Acetamiprid	0.025	2016	EFSA	0.025	2016	EFSA
Akrinatrin	0.01	2013	EFSA	0.01	2013	EFSA
Aldikarb (RD)			EFSA	0.003	2006	EFSA
Dieldrin (RD)	0.0001	1994	JMPR	0.003	2007	EFSA
Ametoktradin	10	2012	EFSA	Nije primjenjivo	2012	EFSA
Azinfos-metil	0.005	2006	SCoFCAH	0.01	2012	EFSA PPR
Azoksistrobin	0.2	2010	EFSA	0.2	2010	EFSA
Bifentrin	0.015	2011	EFSA	0.03	2011	EFSA
Bifenil	0.038	1999	WHO	Nije primjenjivo	2010	EFSA
Bitertanol	0.003	2010	EFSA	0.01	2010	EFSA
Boskalid	0.04	2006	JMPR	Nije primjenjivo	2008	EFSA
Bromopropilat	0.03	1993	JMPR	-		
Bupirimate	0.05	2011	EFSA	Nije primjenjivo	2011	EFSA
Buprofezin	0.01	2010	EFSA	0.5	2010	EFSA
Kaptan	0.01	2007	EFSA	0.3	2008	EFSA
Karbaril	0.0075	2006	EFSA	0.01	2006	EFSA
Karbendazim (RD)	0.02	2010	EFSA	0.02	2010	EFSA
Karbofuran (RD)	0.00015	2009	EFSA	0.00015	2009	EFSA
Hlorantranilipol (DPX E-2Y45)	1.56	2013	EFSA	Nije primjenjivo	2013	EFSA
Hlorfenapir	0.015	1999	ECCO	0.015	2006	EFSA
Hlorotalonil	0.015	2019	EFSA	0.05	2019	EFSA
Hlorprofam (RD)	0.05	2004	EFSA	0.5	2004	EFSA
Hlorporifos	0.001	2014	EFSA	0.05	2014	EFSA
Hlorporifos-metil	0.01	2005	EFSA	0.1	2005	EFSA
Klofentezin (RD)	0.02	2010	EFSA	Nije primjenjivo	2010	EFSA
Klotianidin	0.097	2006	EFSA	0.1	2006	EFSA
Ciazofamid	0.17	2016	EFSA	Nije primjenjivo		
Ciflutrin (RD)	0.003	2003	EFSA	0.02	2003	EFSA
Cimoksanil	0.013	2008	EFSA	0.08	2008	EFSA
Cipermetrin (RD)	0.05	2005	EFSA	0.2	2005	Dir 05/53
Ciprokonazol	0.02	2011	EFSA	0.02	2011	EFSA
Ciprodinil (RD)	0.03	2006	EFSA	Nije primjenjivo	2006	EFSA
Deltametrin (RD)	0.01	2003	EFSA	0.01	2003	EFSA
Diazinon	0.0002	2006	EFSA	0.025	2006	EFSA
Dihlorvos	0.0008	2006	EFSA	0.002	2006	EFSA
Dihloran	0.005	2010	EFSA	0.025	2010	EFSA
Dikofol (RD)	0.002	2008	EFSA	0.15	2008	EFSA
Dietofenkarb	0.43	2010	EFSA	Nije primjenjivo	2010	EFSA
Difenokonazol	0.01	2011	EFAS	0.16	2011	EFSA
Diflubenzuron (RD)	0.1	2012	EFSA	Nije primjenjivo	2012	EFSA
Dimetoat (RD)	0.001	2013	EFSA	0.01	2013	EFSA
Dimetomorf	0.05	2006	EFSA	0.6	2006	EFSA
Dinikonazol	0.02	2009	EFSA	0.02	2009	EFSA
Difenilamine	0.075	2008	EFSA	Nije primjenjivo	2008	EFSA
Ditianon	0.01	2011	EFSA	0.12	2011	EFSA
Ditiokarbamatni (mancozeb)	0.028	2005	EFSA	0.337	2005	EFSA
Ditiokarbamatni (maneb)	0.029	2005	EFSA	0.11	2005	EFSA
Ditiokarbamatni	0.04	2005	EFSA	Nije primjenjivo	2005	EFSA

(metiram)						
Ditiokarbamati (propineb)	0.04	2003	EFSA	0.053	2003	EFSA
Ditiokarbamati (tiram)	0.01	2003	EFSA	0.025	2003	EFSA
Ditiokarbamati (ziram)	0,003	2004	EFSA	0.04	2004	EFSA
Dodine	0,1	2010	EFSA	0,1	2010	EFSA
Emamektin (RD)	0,0005	2012	EFSA	0,01	2012	EFSA
Endosulfan (RD)	0,006	2006	JMPR	0,02	2006	JMPR
Epoksikonazole	0,008	2008	EFSA	0,023	2008	EFSA
Etefon	0,03	2009	EFSA	1	2009	EFSA
Etion	0,002	1990	JMPPR	-	-	-
Etirimol	0,0035	2010	EFSA	Nije primjenjivo	2010	EFSA
Etofenproks	0,03	2009	EFSA	1	2009	EFSA
Etoksazol	0,04	2005	05/34/EC	Nije primjenjivo	2005	05/34/EC
Famoksadon	0,006	2014	EFSA	0,1	2014	EFSA
Fenamidon	0,03	2003	03/68/EC	Nije primjenjivo	2003	03/68/EC
Fenamifos (RD)	0,008	2006	EFSA	0,0025	2006	EFSA
Fenarimol	0,01	2006	EFSA	0,02	2006	EFSA
Fenazakvin	0,005	2013	EFSA	0,01	2013	EFSA
Fenbukonazol	0,006	2010	EFSA	0,3	2010	EFSA
Fenbutatin oksid	0,05	2011	EFSA	0,1	2011	EFSA
Fenhexamid	0,2	2014	EFSA	Nije primjenjivo	2014	EFSA
Fenitrotion	0,005	2006	EFSA	0,013	2006	EFSA
Fenoksikarb	0,053	2011	EFSA	2	2011	EFSA
Fenpropathrin	0,03	2012	JMPR	0,03	2012	JMPR
Fenpropidin (RD)	0,02	2012	EFSA	0,02	2012	EFSA
Fenpropimorph	0,003	2008	EFSA	0,03	2008	EFSA
Fenpiroksimat	0,01	2013	EFSA	0,02	2013	EFSA
Fention (RD)	0,007	2000	JMPR	0,01	2000	JMPR
Fenvaleraten (RD)	0,0175	2014	EFSA	0,0175	2014	EFSA
Fipronil	0,0002	2010	EFSA	0,009	2007	EFSA
Flonikamid (RD)	0,025	2010	EFSA	0,025	2010	EFSA
Flubendiamid	0,017	2013	EFSA	0,1	2013	EFSA
Fludioksonil	0,37	2007	EFSA	Nije primjenjivo	2007	EFSA
Flufenoksuron	0,01	2011	EFSA	Nije primjenjivo	2011	EFSA
Fluopikolid	0,08	2009	EFSA	0,18	2009	EFSA
Fluopiram	0,012	2013	EFSA	0,5	2013	EFSA
Flukvinokonazol	0,002	2011	EFSA	0,02	2011	EFSA
Flusilazole (RD)	0,002	2007	EFSA	0,005	2007	EFSA
Flutriafol	0,01	2011	EFSA	0,05	2011	EFSA
Fluksapiyroksad	0,02	2012	EFSA	0,25	2012	EFSA
Folpet	0,1	2013	EFSA	0,2	2013	EFSA
Formetanate (RD)	0,004	2007	EFSA	0,005	2007	EFSA
Fostiazat	0,004	2003	EFSA	0,005	2003	EFSA
Glifosat	0,5	2015	EFSA	0,5	2015	EFSA
Heksakonazol	0,005	1990	JMPR	-	-	-
Heksitiazoks	0,03	2011	EFSA	Nije primjenjivo	2011	EFSA
Imazalil	0,025	2010	EFSA	0,05	2010	EFSA
Imidakloprid	0,06	2013	EFSA	0,08	2013	EFSA
Indoksakarb (RD)	0,006	2005	EFSA	0,125	2005	EFSA
Iprodione	0,02	2017	EFSA	0,06	2017	EFSA
Iprovalikarb	0,015	2014	EFSA	Nije primjenjivo	2014	EFSA
Krezoksim-metil	0,4	2011	EFSA	Nije primjenjivo	2011	EFSA
Lambda-Cihalotrin	0,0025	2014	EFSA	0,005	2014	EFSA
Linuron	0,003	2002	EFSA	0,03	2002	EFSA
Lufenuron	0,015	2009	EFSA	Nije primjenjivo	2009	EFSA
Malation (RD)	0,03	2010	EFSA	0,3	2010	EFSA
Mandipropamid	0,15	2012	EFSA	Nije primjenjivo	2012	EFSA

Mepanipirim (RD)	0.012	2017	EFSA	0.1	2017	EFSA
Metalaksil (RD)	0.08	2014	EFSA	0.5	2014	EFSA
Metamidofos	0.001	2007	EFSA	0.003	2007	EFSA
Metidation	0.001	1997	JMPR	0.01	1997	JMPR
Metiocarb (RD)	0.013	2007	EFSA	0.013	2007	EFSA
Tiodicarb	0.0025	2009	EFSA	0.0025	2009	EFSA
Metoksifenozid	0.1	2017	EFSA	0.1	2017	EFSA
Metrafenone	0.25	2006	EFSA	Nije primjenjivo	2006	EFSA
Monokrotofos	0.0006	1995	JMPR	0.002	1995	JMPR
Miklobutanil	0.025	2010	EFSA	0.31	2010	EFSA
Oksamil	0.001	2006	EFSA	0.001	2006	EFSA
Oksidemeton-metil	0.003	2006	EFSA	0.0015	2006	EFSA
Paklobutrazol	0.022	2011	EFSA	0.1	2001	EFSA
Paration	0.0006	2001	EFSA	0.005	2001	EFSA
Paration-metil	0.003	2002	EFSA	0.03	2001	EFSA
Penkonazole	0.03	2009	EFSA	0.5	2009	EFSA
Pencikuron	0.2	2011	EFSA	Nije primjenjivo	2011	EFSA
Pendimetalin	0.125	2015	EFSA	0.3	2015	EFSA
Permetrin	0.05	2000	EFSA	1.5	2000	EFSA
Fosmet	0.01	2007	EFSA	0.045	2007	EFSA
Pirimikarb (RD)	0.035	2006	EFSA	0.1	2006	EFSA
Pirimifos-metil	0.004	2007	EFSA	0.15	2007	EFSA
Procimidon	0.0028	2007	EFSA	0.012	2007	EFSA
Profenofos	0.03	2007	JMPR	1	2007	JMPR
Propargit	0.03	2018	EFSA	0.06	2018	EFSA
Propikonazol	0.04	2017	EFSA	0.1	2017	EFSA
Propizamid	0.05	2016	EFSA	0.13	2017	EFSA
Prosulfokarb	0.005	2007	EFSA	0.1	2007	EFSA
Piraklostrobin	0.03	2004	EFSA	0.03	2004	EFSA
Piridaben	0.01	2010	EFSA	0.05	2010	EFSA
Pirimetanil	0.17	2006	EFSA	Nije primjenjivo	2010	EFSA
Piriproksifen	0.1	2008	EFSA	Nije primjenjivo	2008	EFSA
Kinoksifen	0.2	2004	EFSA	Nije primjenjivo	2003	EFSA
Spinosad (RD)	0.024	2007	EFSA	0.1	2018	EFSA
Spirodiklofen	0.015	2009	EFSA	Nije primjenjivo	2009	EFSA
Spiromesifen	0.03	2007	EFSA	2	2007	EFSA
Spiroksamine	0.025	1999	EFSA	0.1	2011	EFSA
Spirotetramat (RD)	0.05	2013	EFSA	1	2013	EFSA
tau-Fluvalinate	0.005	2018	EFSA	0.05	2018	EFSA
Tebukonazol	0.03	2013	EFSA	0.03	2013	EFSA
Tebufenozide	0.02	2011	EFSA	Nije primjenjivo	2011	EFSA
Tebufenpirad	0.01	2009	EFSA	0.02	2009	EFSA
Teflubenzuron	0.01	2009	EFSA	Nije primjenjivo	2008	EFSA
Teflutrin	0.005	2010	EFSA	0.005	2010	EFSA
Terbutilazin	0.004	2017	EFSA	0.008	2017	EFSA
Tetraconazol	0.004	2008	EFSA	0.05	2008	EFSA
Tiabendazol	0.1	2014	EFSA	0.1	2014	EFSA
Tiakloprid	0.01	2004	EFSA	0.03	2004	EFSA
Tiametoksam (RD)	0.026	2007	EFSA	0.5	2007	EFSA
Tiofanat-metil	0.08	2005	EFSA	0.2	2005	EFSA
Tolklofos-metil	0.064	2006	EFSA	Nije primjenjivo	2006	EFSA
Triadimefon (RD)	0.03	2004	JMPR	0.08	2004	JMPR
Tiodikarb	0.01	2005	EFSA	0.01	2005	EFSA
Triazofos	0.001	2002	JMPR	0.001	2002	JMPR
Trifloksistrobin	0.1	2017	EFSA	0.5	2017	EFSA
Triflumuron	0.014	2011	EFSA	Nije primjenjivo	2011	EFSA
Vinklozolin (RD)	0.005	2006	EFSA	0.06	2006	EFSA
Mepikvat	0.2	2008	Dir 08/108	0.3	2008	Dir 08/108

			JMPR	1	2006	JMPR
Propamokarb (RD)	0.29	2006	JMPR	1	2006	JMPR
Protiokonazol (RD)	0.01	2008	EFSA	0.01	2008	EFSA
Fluazifop-P	0.01	2010	EFSA	0.017	2010	EFSA
Haloksifop (RD)	0.00065	2016	EFSA	0.075	2016	EFSA
Pimetrozine	0.03	2018	EFSA	0.1	2018	EFSA
2,4-D	0.02	2017	EFSA	0.3	2017	EFSA
Metil Bromid (RD)	0.001	2010	EFSA	0.03	2010	EFSA
Ciromazin	0.06	2014	EFSA	0.1	2014	EFSA
Hlormekvat	0.04	2015	EFSA	0.09	2015	EFSA
Hlordane (RD)	0.0005	1994	JMPR	-	-	-
DDT (RD)	0.01	2000	JMPR	Nije primjenjivo	2000	EFSA
Heptahlor	0.001	1994	JMPR	-	-	-
Lindan (RD)	0.005	2006	JMPR	0.06	2006	JMPR
Metoksihlor	0.01	1977	JMPR	-	-	-